CA THE INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS OF SRI LANKA

CURRICULUM 2025-30

Chapter (A)

සංවිධානයක් තුල ඇති ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලීන්

(Business Processes within Organizational System)

P.A Janith Madhushankha
Assistant Manager Group Risk & Control at Brandix
ACA, B.B. Mgt (Accountancy Sp) UoK, Certified in Forensic Accounting

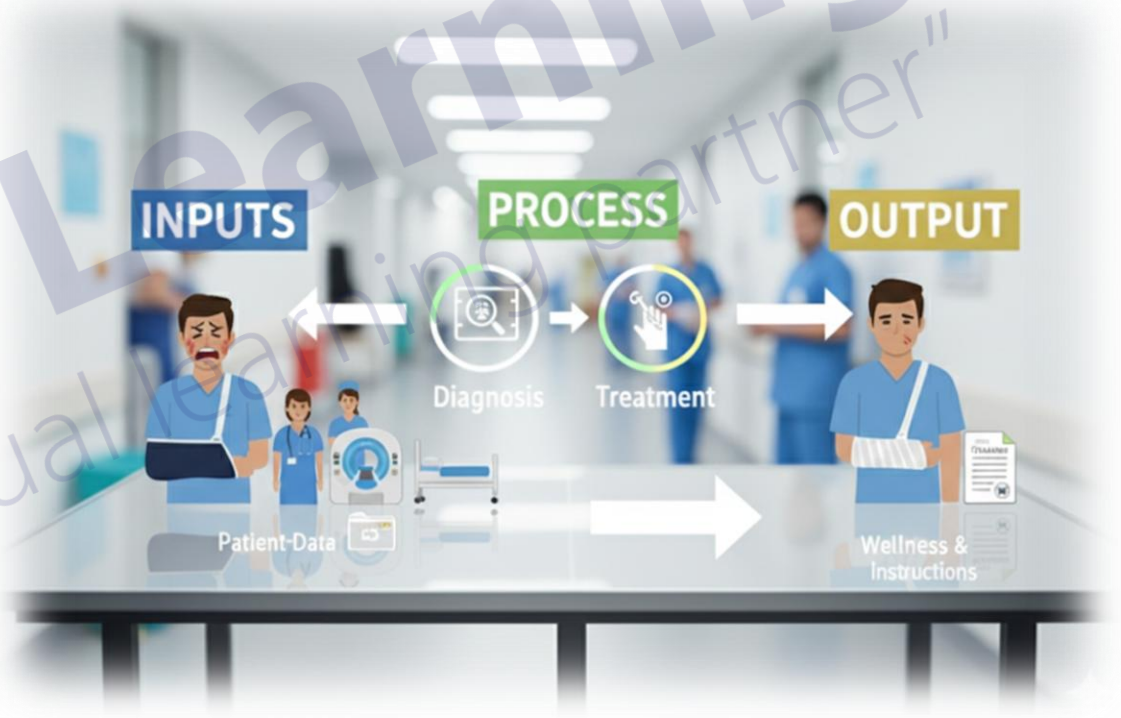
JMC ESTD. 1972 JAYASEKERA MANAGEMENT CENTRE (PVT) LTD. COLOMBO 02. JMC

ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලියක් යනු ...

නියමිත අරමුණක් ඉටු කිරීමට නිර්මාණය කරන ලද සංවිධානාත්මක ක්‍රියාකාරකම් කට්ටලයකි. මෙම ක්‍රියාකාරකම් නැවත නැවත සිදු වන අතර යෙදවුම් **(inputs)** වටිනා නිමවුම් **(valuable outputs)** බවට පරිවර්තනය කරයි.

නිෂ්පාදන සංවිධානයක්

සේවා සංවිධානයක්

JVC vLearning
"your virtual learning partner"

ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලීන් වැදගත් වන්නේ ඇයි?

ව්‍යාපාරයක **මූලික පදනම** වන්නේ ක්‍රියාවලීන්ය. ව්‍යාපාරයක් දියුණු කිරීමට අවශ්‍ය නම්, මුලින්ම එහි ක්‍රියාවලීන් හඳුනාගත යුතුය. විගණනවරයෙකු ලෙස මෙම ක්‍රියාවලීන් පිළිබඳ අවබෝධයක් පැවතීම **වැරදි හෝ වංචා** සිදුවිය හැකි **අවදානම් හඳුනාගැනීමට** බෙහෙවින් උපකාර වේ.

සංවිධාන යනු වෙන් වෙන් දෙපාර්තමේන්තු සමූහයක් පමණක් නොවේ. ඒවා ක්‍රියාවලි **අන්තර් සම්බන්ධිත වූ ඒකාබද්ධ පද්ධති** වේ. එක් ක්‍රියාවලියක නිමැවුම **(Output)** බොහෝ විට ඊළඟ ක්‍රියාවලියට යෙදවුම **(Input)** බවට පත්වේ.

පද්ධතිමය චින්තනය යනු **(Systems Thinking):** සංවිධානය සමස්තයක් ලෙස දැකීම, විවිධ ක්‍රියාවලීන් එකිනෙක සම්බන්ධ වී බලපාන්නේ කෙසේද යන්න අවබෝධ කර ගැනීම.

මෙය වැදගත් වන්නේ ඇයි?

එක් ක්‍රියාවලියක ඇති දුර්වලතාවක් වෙනත් තැන්වල ගැටලු ඇති කළ හැක. උදාහරණයක් ලෙස, **P2P (**මිලදී ගැනීම් සිට ගෙවීම් දක්වා - **Purchase-to-Pay)** ක්‍රියාවලිය මන්දගාමී නම්, සමාගමට තොග අවසන් විය හැක. මෙය විකුණුම් ක්‍රියාවලියට බාධා ඇති කරයි. පද්ධතිමය දෘෂ්ටියක් මඟින් මෙම පරායත්තතා **(dependencies)** හඳුනා ගැනීමට සහ ඒවා ඵලදායී ලෙස කළමනාකරණය කිරීමට ඔබට උපකාරී වේ.

JMC Learning
your virtual learning partner

ක්‍රියාවලි මනාව කළමනාකරණය කිරීමේ ප්‍රතිලාභ...

සංවිධානයක ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලීන් ක්‍රමානුකූලව කළමනාකරණය කිරීමේ ප්‍රධාන ප්‍රතිලාභ පහත දැක්වේ. ව්‍යුහගත ප්‍රවේශයක් මඟින් වඩා හොඳ සංවිධාන කාර්ය සාධනයක් ඇති කරන්නේ කෙසේදැයි සෑම කරුණකින්ම පැහැදිලි කරයි.

- **කාර්යක්ෂමතාව සහ ඵලදායිතාව** (Efficiency and Productivity)

  ක්‍රියාවලි විශ්ලේෂණය කිරීම මඟින් නිරපරාදේ වැයවන ශ්‍රමය (wasted effort) හඳුනා ගැනීමට සහ ඉවත් කිරීමට ඔබට උපකාරී වේ. මෙය අඩු පිරිවැය, වේගවත් මෙහෙයුම් සහ වඩා හොඳ ගුණාත්මක භාවයට මඟ පාදයි.

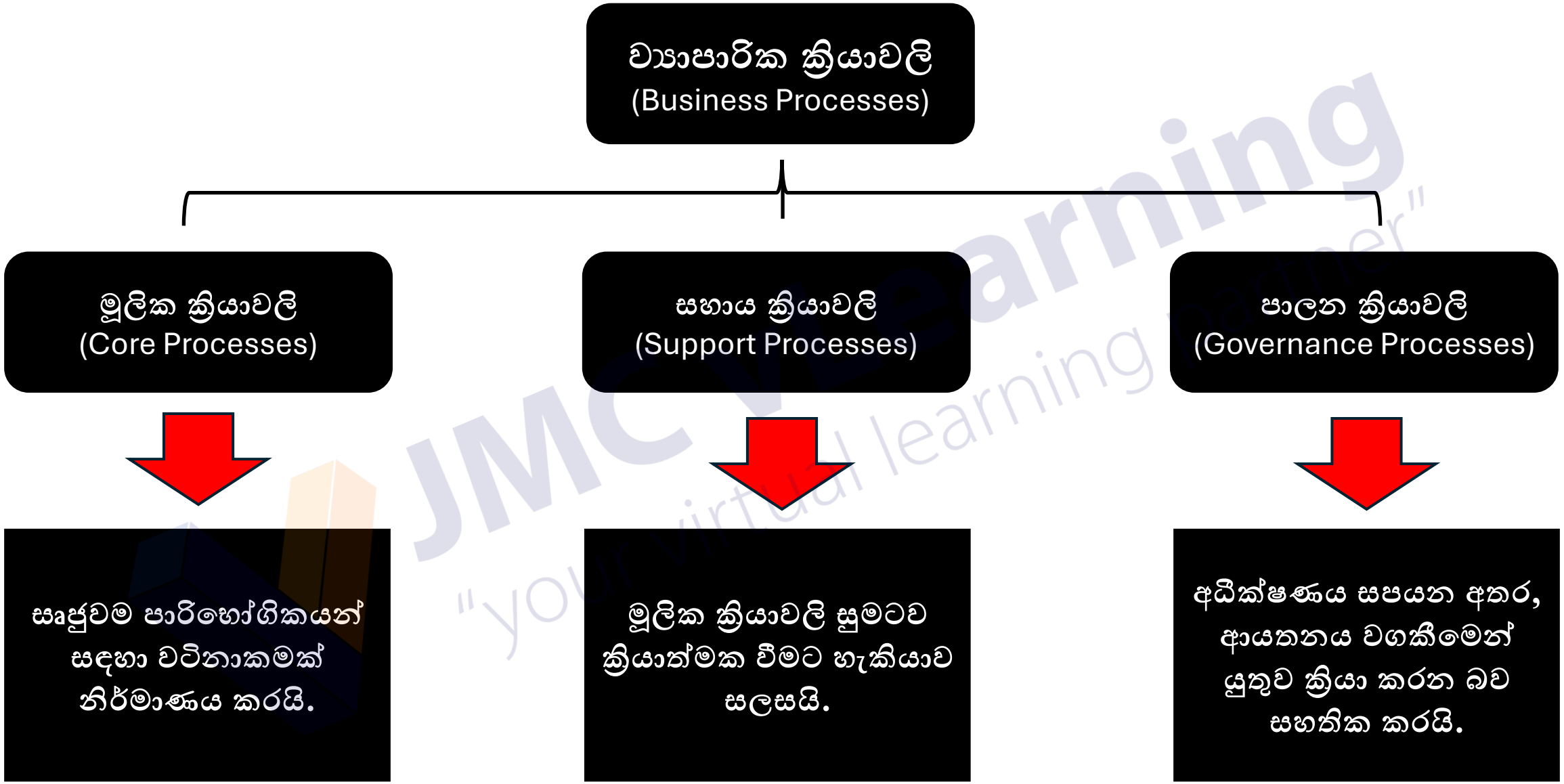
- **අවදානම් කළමනාකරණය සහ අනුකූලතාව** (Risk Management and Compliance)

  ක්‍රියාවලි සිතියම්ගත කිරීම මඟින් පාලන යාන්ත්‍රණ (controls) ඇතුළත් කිරීමට ඔබට ඉඩ සලසයි. මෙය වංචා අවදානම අවම කරයි, නීතිරීති අනුගමනය කිරීම සහතික කරයි, සහ සමාගම් වත්කම් ආරක්ෂා කරයි.

- **උපායමාර්ගික පෙළගැස්ම සහ වටිනාකම් නිර්මාණය** (Strategic Alignment and Value Creation)

  ක්‍රියාවලීන් සමාගම් අරමුණු සමඟ සම්බන්ධ කිරීම මඟින් දෛනික ක්‍රියාකාරකම් විශාල පින්තූරයට දායක වන බව සහතික කරයි. මෙය තරඟකාරී වාසිය තහවුරු කරන අතර පාර්ශ්වකරුවන් සඳහා වටිනාකමක් නිර්මාණය කරයි.

JMC vLearning
your virtual learning partner

JMC Learning
"your virtual learning partner"

ප්‍රධාන ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලි
(Core Business Processes)

ආදායම් සහ ලැබිය යුතු දේ
(Revenue and Receivables)

විෂය පථය: විකුණුම් සිදු කිරීම, ඇණවුම් සැකසීම සහ බිල්පත් නිකුත් කිරීම.
අරමුණ: ආදායම නිවැරදිව වාර්තා කර නියමිත වේලාවට මුදල් එකතු කිරීම.

මිලදී ගැනීම් සහ ගෙවිය යුතු දේ
(Purchase and Payables)

විෂය පථය: සැපයුම්කරුවන් තෝරා ගැනීම, භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීම සහ බිල්පත් ගෙවීම.
අරමුණ: වියදම් පාලනය කිරීම සහ සැපයුම්කරුවන් සමඟ හොඳ සම්බන්ධතා පවත්වා ගැනීම.

තොග කළමනාකරණය
(Inventory Management)

විෂය පථය: තොග මිලදී ගැනීම, ගබඩා කිරීම සහ බෙදා හැරීම.
අරමුණ: වත්කම් ආරක්ෂා කිරීම සහ පාරිභෝගික අවශ්‍යතා සඳහා නිෂ්පාදන ලබා ගත හැකි බව සහතික කිරීම.

නිෂ්පාදනය
(Production)

විෂය පථය: අමුද්‍රව්‍ය නිමි භාණ්ඩ බවට පත් කිරීම (සැලසුම් කිරීම, නිෂ්පාදනය, තත්ත්ව පාලනය).
අරමුණ: උසස් තත්ත්වයේ නිෂ්පාදන පිරිවැය පාලනය කරමින් නිර්මාණය කිරීම.

ලැබීම් සහ ගෙවීම්
(Receipts and Payments)

විෂය පථය: ආයතනයේ මුදල් ලැබීම් සහ ගෙවීම් සියල්ල හැසිරවීම.
අරමුණ: සමාගමේ මුදල් ප්‍රවාහය **(Cash Flow)** කාර්යක්ෂමව කළමනාකරණය කිරීම.

JMC Learning "your virtual learning partner"

1. ආදායම් සහ ලැබිය යුතු දේ (Revenue & Receivables)

මෙම ක්‍රියාවලිය සමාගම් පාරිභෝගිකයින් සොයා ගන්නා, ඔවුන්ට සේවය කරන සහ ගෙවීම් ලබා ගන්නා ආකාරයයි.

ක්‍රියාවලියේ විෂය පථය (Scope of the Process)

පාරිභෝගිකයින් ආකර්ෂණය කර ගැනීම, ඔවුන්ගේ ඇණවුම් සැකසීම, නිෂ්පාදන හෝ සේවා සැපයීම සහ ගෙවීම් එකතු කිරීම සඳහා සම්බන්ධ වන සියලුම ක්‍රියාකාරකම් මෙයට අයත් වේ.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- පාරිභෝගිකයින් දිනා ගැනීම (Customer Acquisition)
- ඇණවුම් කළමනාකරණය (Order Management)
- බිල්පත් සහ ඉන්වොයිස් (Billing & Invoicing)
- ණය සහ එකතු කිරීම් (Credit & Collections)

වැදගත්කම (Why This Matters)

මෙම ක්‍රියාවලිය සෘජුවම මුදල් ප්‍රවාහය (Cash Flow) සහ ලාභදායීතාවය (Profitability) මෙහෙයවයි. මෙම ක්‍රියාවලිය අසාර්ථක වුවහොත් ආයතනයට නොනැසී පැවතිය නොහැක. එයින් සමාගම් වටිනාකම නිර්මාණය කර ලබා ගන්නා ආකාරය පෙන්වයි.

JMC vLearning
your virtual learning partner

1.1 පාරිභෝගිකයින් දිනා ගැනීම (Customer Acquisition)

පාරිභෝගිකයින් දිනා ගැනීම යනු කුමක්ද? (What is Customer Acquisition?)

ව්‍යාපාර නව පාරිභෝගිකයින් සොයාගෙන දිනා ගන්නා ආකාරයයි. අනාගත ගනුදෙනුකරුවන් ගෙවන පාරිභෝගිකයින් (paying customers) බවට පත් කිරීමට මෙය අලෙවිකරණ ක්‍රියාකාරකම් සහ විකුණුම් ප්‍රයත්න ඒකාබද්ධ කරයි.

මෙම ක්‍රියාවලිය වැදගත් වන්නේ ඇයි? (Why This Matters)

නව පාරිභෝගිකයින් නොමැතිව ව්‍යාපාර වර්ධනය විය නොහැක. අනාගත ආදායම සඳහා සමාගම සතුව යහපත් අපේක්ෂාවක් (healthy pipeline) පවතින්නේද යන්න මෙම ක්‍රියාවලිය තීරණය කරයි.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- ඉලක්ක වෙළඳපොළවල් සහ පාරිභෝගික අවශ්‍යතා පර්යේෂණය කිරීම.
- අනාගත ගනුදෙනුකරුවන් ආකර්ෂණය කර ගැනීම සඳහා අලෙවිකරණ ව්‍යාපාර නිර්මාණය කිරීම.
- හමුවීම් හෝ නිරූපණ **(demonstrations)** හරහා විභව පාරිභෝගිකයින් සමඟ සම්බන්ධ වීම.
- ගිවිසුම් සාකච්ඡා කිරීම සහ විකුණුම් අවසන් කිරීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

පාලනයන් සහ සම්බන්ධතා (Controls and Connections)

ප්‍රධාන පාලනයන් (Key Controls)

- පාරිභෝගික ණය පරීක්ෂාව (Customer Credit Checks)

  විශාල ඇණවුම් භාර ගැනීමට පෙර, පාරිභෝගිකයාට ගෙවිය හැකි බවට තහවුරු කිරීම.

- කොන්ත්‍රාත්තු අවසරය (Contract Authorization)

  විකුණුම් කොන්දේසි කළමනාකාරීත්වය විසින් අනුමත කර ඇති බව සහතික කිරීම.

- විකුණුම් ලේඛනගත කිරීම (Sales Documentation)

  සියලුම පාරිභෝගික අන්තර්ක්‍රියා සහ ගිවිසුම් වාර්තා තබා ගැනීම.

වෙනත් ක්‍රියාවලීන් සමඟ සම්බන්ධතාව (Connection to Other Processes)

පාරිභෝගිකයින් ඇණවුම් කරන විට, පාරිභෝගිකයින් දිනා ගැනීම ඇණවුම් කළමනාකරණය (Order Management) වෙත සෘජුවම සම්බන්ධ වේ. තවද, එය පාරිභෝගික ගෙවීමේ ඉතිහාසය පිළිබඳ තොරතුරු ණය සහ එකතු කිරීම් (Credit & Collections) වෙත සපයයි.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

1.2 ඇණවුම් කළමනාකරණය (Order Management)

ඇණවුම් කළමනාකරණය යනු කුමක්ද? (What is Order Management?)

ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ඇණවුම් ලැබුණු මොහොතේ සිට භාණ්ඩ බෙදා හැරීමට සූදානම් වන තෙක් ඒවා හසුරුවනු ලැබේ. ඇණවුම් නිවැරදි බව, පාරිභෝගිකයින්ට ගෙවිය හැකි බව සහ නිෂ්පාදන තිබෙන බව මෙයින් සහතික කරයි.

මෙම ක්‍රියාවලිය වැදගත් වන්නේ ඇයි? (Why This Matters)

දුර්වල ඇණවුම් කළමනාකරණය පාරිභෝගිකයින් අසතුටට පත් වීමට, ප්‍රමාද වූ බෙදාහැරීම් සහ විකුණුම් අහිමි වීමට හේතු වේ. හොඳ ඇණවුම් කළමනාකරණය තෘප්තිමත් පාරිභෝගිකයින් නිර්මාණය කර, වැඩි ව්‍යාපාරයක් සඳහා නැවත පැමිණීමට ඔවුන් පොළඹවයි.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- පාරිභෝගික ඇණවුම් ලබා ගැනීම සහ වලංගු කිරීම.
- පාරිභෝගික ණය සීමාවන් පරීක්ෂා කිරීම.
- නිෂ්පාදන ලබා ගත හැකි බව තහවුරු කිරීම.
- බෙදා හැරීම හෝ නිෂ්පාදනය සඳහා කාලසටහන් සකස් කිරීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය (How It Works Step by Step)

1. **ඇණවුම ලැබීම (Order Received):** පාරිභෝගිකයා මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම යැවීම හෝ මාර්ගගතව ඇණවුම් කිරීම.
2. **ඇණවුම් වලංගු කිරීම (Order Validation):** ඇණවුම් විස්තර, මිලකරණය සහ පාරිභෝගික තොරතුරු පරීක්ෂා කිරීම.
3. **ණය පරීක්ෂාව (Credit Check):** පාරිභෝගිකයා තම ණය සීමාව ඉක්මවා නොමැති බවට සහතික කිරීම.
4. **තිබෙන බව පරීක්ෂා කිරීම (Availability Check):** නිෂ්පාදන තොගයේ ඇති බව හෝ නිෂ්පාදනය කළ හැකි බව තහවුරු කිරීම.
5. **ඇණවුම් තහවුරු කිරීම (Order Confirmation):** බෙදා හැරීමේ දිනය සමඟ පාරිභෝගිකයාට තහවුරු කිරීමක් යැවීම.

ප්‍රධාන පාලනයන් (Key Controls)

- **ණය සීමාව නිරීක්ෂණය (Credit Limit Monitoring):** පාරිභෝගික ණය සීමාව ඉක්මවන ඇණවුම් භාර නොගැනීම.
- **මිල තහවුරු කිරීම (Price Verification):** මිල ගණන් අනුමත මිල ලැයිස්තු හෝ කොන්ත්‍රාත්තු වලට ගැළපෙන බව සහතික කිරීම.
- **තොග තහවුරු කිරීම (Inventory Verification):** බෙදා හැරීමට පොරොන්දු වීමට පෙර නිෂ්පාදන තිබෙන බව තහවුරු කිරීම.
- **ඇණවුම් අවසරය (Order Authorization):** අසාමාන්‍ය කොන්දේසි හෝ විශාල ඇණවුම් සඳහා අනුමැතිය අවශ්‍ය කිරීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

අවදානම් උදාහරණය (Risk Example)

ණය සීමාවන් පරීක්ෂා නොකර ඇණවුමක් භාර ගන්නේ නම්, පාරිභෝගිකයා ගෙවීම පැහැර හැරීමට ඉඩ ඇත. තොගය පරීක්ෂා නොකර බෙදා හැරීම පොරොන්දු වුවහොත්, ඔබ පාරිභෝගිකයා කලකිරීමට පත් කර ඔබගේ කීර්ති නාමයට හානි කරනු ඇත.

වෙනත් ක්‍රියාවලීන් සමඟ සම්බන්ධතාව (Connection to Other Processes)

ඇණවුම් කළමනාකරණය පාරිභෝගිකයින් දිනා ගැනීමෙන් පාරිභෝගික තොරතුරු ලබා ගනී. එය භාණ්ඩ වෙන් කර ගැනීමට හෝ නිෂ්පාදනය කිරීමට තොග (Inventory) ක්‍රියාවලීන් ආරම්භ කරයි. ඇණවුම් විස්තර බිල්පත් සහ ඉන්වොයිස් (Billing & Invoicing) වෙත ගලා යන්නේ ආදායම හඳුනා ගැනීම සඳහා ය.

JMCvLearning
"your virtual learning partner"

1.3 බිල්පත් සහ ඉන්වොයිස් (Billing & Invoicing)

බිල්පත් සහ ඉන්වොයිස් යනු කුමක්ද? (What is Billing & Invoicing?)

භාණ්ඩ බෙදා හැරීමෙන් හෝ සේවා සැපයීමෙන් පසු පාරිභෝගික ඉන්වොයිස් සකස් කිරීම. මෙයින් ගෙවිය යුතු නිවැරදි මුදල ගණනය කරන අතර, ගෙවීම් සඳහා නීතිමය හිමිකම (legal claim) නිර්මාණය කරයි.

මෙම ක්‍රියාවලිය වැදගත් වන්නේ ඇයි? (Why This Matters)

සමාගම් පාරිභෝගිකයින්ගෙන් ගෙවීම් ඉල්ලා සිටින්නේ ඉන්වොයිස් මගිනි. නිවැරදි, නියමිත වේලාවට ඉන්වොයිස් නිකුත් කිරීම මුදල් ප්‍රවාහය (Cash Flow) වැඩි දියුණු කරන අතර පාරිභෝගික සම්බන්ධතා යහතින් පවත්වා ගනී.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- ඇණවුම් සහ බෙදා හැරීමේ තහවුරු කිරීම් ගැලපීම.
- බදු සහ වට්ටම් ඇතුළුව ඉන්වොයිස් මුදල ගණනය කිරීම.
- ඉන්වොයිස් සකස් කර පාරිභෝගිකයින්ට යැවීම.
- ගිණුම්කරණ පද්ධතියේ ඉන්වොයිස් වාර්තා කිරීම.

JMC vLearning "Your virtual learning partner"

ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය: ලේඛන ප්‍රවාහය (How It Works: The Document Flow)

1. **පාරිභෝගික විමසුම** (Customer Inquiry)**:** පාරිභෝගිකයා නිෂ්පාදන සහ මිල ගණන් ගැන විමසයි.
2. **මිල කැඳවීම** (Quotation)**:** සමාගම විධිමත් මිල ගණන් ඉදිරිපත් කරයි.
3. **පාරිභෝගික ඇණවුම** (Customer Order)**:** මිලදී ගැනීමට පාරිභෝගිකයා තහවුරු කරයි.
4. **බෙදා හැරීමේ සටහන** (Delivery Note)**:** අත්සන් කරන ලද තහවුරු කිරීමක් සමඟ භාණ්ඩ බෙදා හැරීම.
5. **ඉන්වොයිසිය** (Invoice)**:** බෙදා හරින ලද භාණ්ඩ මත පදනම්ව සමාගම ගෙවීමක් ඉල්ලා සිටීම.
6. **ප්‍රකාශනය** (Statement)**:** සියලුම ඉන්වොයිස් සහ ගෙවීම් වල මාසික සාරාංශය.

ප්‍රධාන පාලනයන් (Key Controls)

- **ත්‍රී-මාර්ග ගැළපීම** (Three-Way Matching): යැවීමට පෙර, පාරිභෝගික ඇණවුම + බෙදා හැරීමේ සටහන + ඉන්වොයිසිය ගළපන්න.
- **මිල තහවුරු කිරීම** (Price Verification): ඉන්වොයිස් මිල ගණන් අනුමත මිල කැඳවීම්වලට ගැළපෙන බව තහවුරු කිරීම.
- **බෙදා හැරීම තහවුරු කිරීම** (Delivery Confirmation): ඇත්ත වශයෙන්ම භාර දුන් භාණ්ඩ සඳහා පමණක් ඉන්වොයිස් කිරීම (අත්සන් කරන ලද බෙදා හැරීමේ සටහන).
- **ගණනය කිරීම් පරීක්ෂා කිරීම** (Calculation Checks): සියලුම මුදල් ප්‍රමාණයන්, බදු සහ වට්ටම් නිවැරදි බව තහවුරු කිරීම.

JMC vLearning
"your virtual learning partner"

ත්‍රී-මාර්ග ගැළපීම වැදගත් වන්නේ ඇයි? (Why Three-Way Matching Matters)

පාරිභෝගිකයින් ඇණවුම් කළ සහ ඇත්ත වශයෙන්ම ලැබුණු භාණ්ඩ සඳහා පමණක් ඔබ බිල්පත් කරන බව මෙම පාලනය සහතික කරයි. එසේ නොමැති නම්, බෙදා නොදුන් භාණ්ඩ සඳහා බිල්පත් කිරීමෙන් පාරිභෝගික සම්බන්ධතා හානි වන අතර වැරදි මූල්‍ය වාර්තා නිර්මාණය වේ.

වෙනත් ක්‍රියාවලීන් සමඟ සම්බන්ධතාව (Connection to Other Processes)

බිල්පත් ක්‍රියාවලිය ඇණවුම් කළමනාකරණයෙන් (Order Management) ඇණවුම් තොරතුරු සහ තොග/නිෂ්පාදනය (Inventory/Production) වෙතින් බෙදා හැරීමේ තහවුරු කිරීම් භාවිතා කරයි. ඉන්වොයිස් දත්ත ගෙවීම් පසු විපරම සඳහා ණය සහ එකතු කිරීම් (Credit & Collections) වෙත ගලා යයි.

JMC VLearning
"your virtual learning partner"

1.4 ණය සහ එකතුකිරීම් (Credit & Collections)

ණය සහ එකතුකිරීම් යනු පාරිභෝගික ණය සීමා කළමනාකරණය සහ කල් ඉකුත් වූ ඉන්වොයිසි සඳහා ගෙවීම් ලබා ගැනීම ය. මෙය, විකුණුම් ඉලක්ක සපුරා ගැනීම සහ ගනුදෙනුකරුවන් ගෙවීම පැහැර හැරීමේ අවදානම සමබර කරයි.

වැදගත්කම...

ගෙවීමට නොහැකි පාරිභෝගිකයන්ට විකිණීම ආයතනයේ ලාභදායිත්වය විනාශ කරයි. හොඳ ණය කළමනාකරණය මගින් මුදල් ප්‍රවාහය ආරක්ෂා කරමින් විකුණුම් වර්ධනයට මග පාදයි.

මූලික ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- **ණයවර සුදුසුකම් ඇගයීම :**ණය දීමට පෙර පාරිභෝගිකයාගේ ගෙවීමේ හැකියාව තක්සේරු කිරීම.
- **ණය සීමා සැකසීම සහ අධීක්ෂණය**පාරිභෝගික ණය සීමාවන් තීරණය කිරීම සහ නිතිපතා සමාලෝචනය කිරීම.
- **ප්‍රමාද ඉන්වොයිසි ලුහුබැඳීම**කල් ඉකුත් වූ ඉන්වොයිසි සොයා බලා ගෙවීම් සඳහා පාරිභෝගිකයන් හා සම්බන්ධ වීම.
- **ගෙවීම් සැලසුම් සාකච්ඡා කිරීම**අවශ්‍ය නම්, ගෙවීම් සැලසුම් සාකච්ඡා කිරීම හෝ එකතුකිරීමේ ආයතන වෙත යොමු කිරීම

JMC vLearning "your virtual learning partner"

ණය ඇගයීම සිදුකරන ආකාරය (How Credit Assessment Works)

1. **ණය අයදුම්පත (Credit Application):** නව පාරිභෝගිකයා විසින් මූල්‍ය තොරතුරු ලබා දීම.
2. **ණය විශ්ලේෂණය (Credit Analysis):** පාරිභෝගිකයාගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ පෙර ගෙවීම් ඉතිහාසය සමාලෝචනය කිරීම.
3. **ණය ලකුණු ලබා දීම (Credit Scoring):** මූල්‍ය අනුපාත සහ අනෙකුත් සාධක භාවිතා කර අවදානම තක්සේරු කිරීම.
4. **ණය සීමා සැකසීම (Credit Limit Setting):** ඕනෑම අවස්ථාවක පාරිභෝගිකයාට ණය විය හැකි උපරිම මුදල තීරණය කිරීම.
5. **අඛණ්ඩ අධීක්ෂණය (Ongoing Monitoring):** පාරිභෝගිකයාගේ ගෙවීම් කාර්ය සාධනය නිතිපතා සමාලෝචනය කිරීම.

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රම (Key Controls)

- **ණය සීමාව බලාත්මක කිරීම (Credit Limit Enforcement):** අනුමත ණය සීමාව ඉක්මවන ඇණවුම් භාර නොගැනීම.
- **කල් ඉකුත් වූ ලැබිය යුතු දේ විශ්ලේෂණය (Aged Receivables Analysis):** කල් ඉකුත් වූ ගිණුම් ඒවායේ කාල සීමාව අනුව නිතිපතා සමාලෝචනය කිරීම.
- **එකතුකිරීමේ ක්‍රියා පටිපාටි (Collection Procedures):** කල් ඉකුත් වූ ගිණුම් සඳහා ක්‍රමානුකූල පසු විපරමක් (Systematic follow-up) පවත්වාගෙන යාම.
- **අයකරගත නොහැකි ණය සඳහා ප්‍රතිපාදන (Bad Debt Provisions):** කිසි විටෙකත් ගෙවීමට ඉඩ නොමැති පාරිභෝගිකයන් සඳහා මුදල් වෙන් කිරීම.

JMC vLearning your virtual learning partner

කල් ඉකුත් වූ ලැබිය යුතු දේ විශ්ලේෂණ උදාහරණය

මෙය ගිණුම් කල් ගත වී ඇති කාලය අනුව ඒවායේ අවදානම පෙන්නුම් කරයි.

කාල සීමාව	තත්ත්වය	අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ගය
වත්මන් (0-30 දින)	සාමාන්‍යයෙන් පිළිගත හැකියි.	නිරීක්ෂණය.
දින 31-60	අවධානය අවශ්‍යයි.	**පසු විපරම්** (Follow-up) අවශ්‍ය වේ.
දින 61-90	බරපතල කනස්සල්ල.	**නව විකුණුම් සීමා කිරීම** සලකා බලන්න.
දින 90 ට වැඩි	නොගෙවීමේ **ඉහළ අවදානම**.	**එකතුකිරීමේ ආයතනයක්** වෙත යොමු කිරීම සලකා බලන්න.

අවදානම් කළමණාකරණය

ප්‍රධාන අවදානම වන්නේ ගෙවිය නොහැකි හෝ ගෙවීමට කැමති නොවන ගනුදෙනුකරුවන්ට ණය ලබා දීමයි. මෙය කළමනාකරණය කරන්නේ සූක්ෂ්ම ණය ඇගයීම්, නිරන්තර නිරීක්ෂණ, සහ කඩිනම් අයදුම් ක්‍රියාමාර්ග මගින්ය.

අනෙකුත් ක්‍රියාවලියන්ට සම්බන්ධතාවය

ණය හා අයදුම් ක්‍රියාවලිය සඳහා, ගනුදෙනුකරුවන්ගේ තොරතුරු ගනුදෙනුකරුවන් ලබාගැනීමේ (Customer Acquisition) ක්‍රියාවලියෙන්ද, විස්තර පත (Invoice) දත්ත ගෙවීම් හා විස්තර කිරීමේ (Billing & Invoicing) ක්‍රියාවලියෙන්ද ලබා ගනී. සාර්ථක අයදුම් (Collections) “ප්‍රතිලාභ හා ගෙවීම්” (Receipts & Payments) ක්‍රියාවලියේ “මුදල් ලැබීම් සකස් කිරීම” (Cash Receipts Processing) වෙත ගලා යයි.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

2. මිලදී ගැනීම් සහ ගෙවීම් (Purchase & Payables - P2P)

ක්‍රියාවලියේ විෂය පථය (Scope of the Process)

P2P යනු සමාගමකට අවශ්‍ය දේ නිවැරදි මිලට ලබා ගැනීමටත්, හොඳ සැපයුම්කරුවන්ගේ සබඳතා පවත්වා ගැනීමටත්, සංවිධානාත්මක සියලු වියදම් කළමනාකරණය කරන ක්‍රියාවලියයි. අවශ්‍යතා හඳුනාගැනීම, සැපයුම්කරුවන් තෝරාගැනීම, භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීම සහ ගෙවීම් සිදු කිරීම හා සම්බන්ධ සියලු ක්‍රියාකාරකම් මීට ඇතුළත් වේ.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- සැපයුම්කරු තෝරාගැනීම සහ සුදුසුකම් නිර්ණය (Supplier Selection & Qualification)
- මිලදී ගැනීමේ ඉල්ලුම්පත්‍රය සහ ඇණවුම් සැකසීම (Purchase Requisition & Order Processing)
- භාණ්ඩ ලැබීම සහ පරීක්ෂා කිරීම (Goods Receipt & Inspection)
- ඉන්වොයිසි සත්‍යාපනය සහ ගෙවීම (Invoice Verification & Payment)

වැදගත්කම (Why This Matters)

මෙම ක්‍රියාවලිය සංවිධානාත්මක වියදම් පාලනය කරන අතර මෙහෙයුම් අඛණ්ඩතාව සහතික කරයි.දුර්වල **P2P** කළමනාකරණය හේතුවෙන් අධික වියදම්, සැපයුම් බාධා හෝ වංචා සිදු විය හැක.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

2.1 සැපයුම්කරු තෝරාගැනීම සහ සුදුසුකම් නිර්ණය (Supplier Selection & Qualification)

මෙම ක්‍රියාවලිය මඟින්, ගුණාත්මක, පිරිවැය සහ බෙදාහැරීමේ අවශ්‍යතා සපුරාලන සහ විශ්වාසනීය විකුණුම්කරුවන් සමඟ හවුල් වීම සහතික කිරීම සඳහා විභව සැපයුම්කරුවන් සොයා ගැනීම සහ ඇගයීම සිදු කරයි.

වැදගත්කම...

- හොඳ සැපයුම්කරුවන් ව්‍යාපාරික සාර්ථකත්වයට අත්‍යවශ්‍ය වේ.
- දුර්වල සැපයුම්කරු තේරීමක් හේතුවෙන් තත්ත්ව ගැටලු, බෙදාහැරීමේ ප්‍රමාදයන් හෝ අධික පිරිවැය ඇති විය හැක.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- වෙළෙඳපොළ පර්යේෂණ හරහා විභව සැපයුම්කරුවන් හඳුනාගැනීම.
- සැපයුම්කරුගේ හැකියාවන් සහ මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය ඇගයීම.
- ගිවිසුම් සහ මිල නියමයන් සාකච්ඡා කිරීම.
- අඛණ්ඩ ව්‍යාපාර සඳහා සැපයුම්කරුවන් අනුමත කිරීම.

JMC vLearning "Your virtual learning partner"

සැපයුම්කරු ඇගයීම සිදු කරන ආකාරය (How Supplier Evaluation Works)

1. **තොරතුරු ඉල්ලීම** (RFI) :විභව සැපයුම්කරුවන්ගෙන් ඔවුන්ගේ හැකියාවන් පිළිබඳව විමසීම.
2. **මිල ගණන් ඉල්ලීම** (RFQ) **:**නිශ්චිත අවශ්‍යතා සඳහා විධිමත් මිල ගණන් ලබා ගැනීම.
3. **සැපයුම්කරු ඇගයීම** (Supplier Assessment) **:**ගුණාත්මකභාවය, බෙදාහැරීම, මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය සහ අනුකූලතාව ඇගයීම.
4. **ස්ථාන පරීක්ෂාව** (Site Visits)**:** සැපයුම්කරුගේ **හැකියාවන් තහවුරු කිරීමට** ඔවුන්ගේ පහසුකම් පරීක්ෂා කිරීම.
5. **ගිවිසුම් සාකච්ඡා** (Contract Negotiation): කොන්දේසි, මිල ගණන් සහ සේවා මට්ටම් පිළිබඳව එකඟ වීම.
6. **සැපයුම්කරු අනුමත කිරීම** (Supplier Approval): සුදුසුකම් ලත් සැපයුම්කරුවන් අනුමත සැපයුම්කරුවන්ගේ ලැයිස්තුවට ඇතුළත් කිරීම.

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රම (Key Controls)

- **බහු මිල ගණන්** (Multiple Quotes): තරඟකාරී මිලක් සහතික කිරීම සඳහා සැපයුම්කරුවන් කිහිප දෙනෙකුගෙන් මිල ගණන් ලබා ගැනීම.
- **සැපයුම්කරු විගණන** (Supplier Audits): ස්ථාන පරීක්ෂාවන් හෝ ඇගයීම් හරහා සැපයුම්කරුගේ හැකියාවන් සත්‍යාපනය කිරීම.
- **ගිවිසුම් අවසරය** (Contract Authorization): සැපයුම්කරුගේ ගිවිසුම් නිසි ලෙස අනුමත කර ඇති බවට සහතික වීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

2.2 මිලදී ගැනීමේ ඉල්ලුම්පත්‍රය සහ ඇණවුම් සැකසීම (Purchase Requisition & Order Processing)

මෙම ක්‍රියාවලිය මගින් සංවිධානයක අභ්‍යන්තර අවශ්‍යතා, සැපයුම්කරුවන් වෙත යවනු ලබන විධිමත් මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම් (formal purchase orders) බවට පත් කරයි.එය මිලදී ගැනීම් අවසර ලත් (authorized), අවශ්‍ය (necessary) සහ නිසි ලෙස ලේඛනගත (properly documented) කර ඇති බවට සහතික කරයි.

වැදගත්කම...

- නිසි පාලනයකින් තොරව, ආයතන අනවශ්‍ය මිලදී ගැනීම් හෝ අනුමත නොමැති වියදම් සඳහා මුදල් නාස්ති කළ හැකිය.
- මෙම ක්‍රියාවලිය වංචා වළක්වන අතර අයවැය අනුකූලතාවය (budget compliance) සහතික කරයි.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- අවශ්‍ය අයිතම සඳහා මිලදී ගැනීමේ ඉල්ලුම්පත්‍ර නිර්මාණය කිරීම.
- අනුමැතිය සඳහා ඉල්ලුම්පත්‍ර අනුමත කිරීමේ වැඩ ප්‍රවාහය (approval workflow) ඔස්සේ යොමු කිරීම.
- අනුමත ඉල්ලුම්පත්‍ර, මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම් බවට පරිවර්තනය කිරීම.
- මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම් සැපයුම්කරුවන් වෙත යැවීම.

JMCVLearning "Your virtual learning partner"

ක්‍රියාවලිය පියවරෙන් පියවර (How the Process Works Step by Step)

1. **අවශ්‍යතාව හඳුනාගැනීම** (Need Identification) : දෙපාර්තමේන්තුවක් භාණ්ඩ හෝ සේවා සඳහා ඇති අවශ්‍යතාව හඳුනා ගනී.
2. **මිලදී ගැනීමේ ඉල්ලුම්පත්‍රය** (Purchase Requisition) : අයිතමයේ විස්තර සහ හේතු සහිතව විධිමත් ඉල්ලීමක් නිර්මාණය කිරීම.
3. **අවසර ලබා දීම** (Authorization) : අනුමැතිය සඳහා සුදුසු කළමනාකරු වෙත ඉල්ලුම්පත්‍රය යොමු කිරීම.
4. **මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම නිර්මාණය** (Purchase Order Creation) : අනුමත කරන ලද ඉල්ලුම්පත්‍රය විධිමත් මිලදී ගැනීමේ ඇණවුමක් (PO) බවට පත් කිරීම.
5. **සැපයුම්කරු දැනුවත් කිරීම** (Supplier Communication) : තෝරාගත් සැපයුම්කරු වෙත මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම යැවීම.
6. **ඇණවුම් පිළිගැනීම** (Order Acknowledgment) : සැපයුම්කරු විසින් ඇණවුම ලැබුණු බව සහ බෙදා හැරීමේ කාලසටහන තහවුරු කිරීම.

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රම **(Key Controls)**

- **මිලදී ගැනීම සඳහා අවසරය** (Purchase Authorization) : සියලුම මිලදී ගැනීම්, ඇණවුම් කිරීමට පෙර නිසි පරිදි අවසර ලබා ගත යුතුය.
- **අයවැය සත්‍යාපනය** (Budget Verification): මිලදී ගැනීම් අනුමත කිරීමට පෙර, ඒ සඳහා අරමුදල් තිබේද යන්න පරීක්ෂා කළ යුතුය.
- **කාර්යයන් වෙන් කිරීම** (Segregation of Duties) : වංචා සහ දෝෂ අවදානම අවම කිරීම සඳහා, විවිධ පුද්ගලයින් විසින් **ඉල්ලුම්පත්‍ර නිර්මාණය කිරීම** , ඒවා අනුමත කිරීම, ඇණවුම් ලබා දීම.
- **අනුමත සැපයුම්කරු ලැයිස්තුව** (Approved Supplier List) : පෙර සුදුසුකම් ලබා ඇති, අනුමත සැපයුම්කරුවන්ගෙන් පමණක් ඇණවුම් ලබා දිය යුතුය.

JMC vLearning
Your virtual learning partner

2.3 භාණ්ඩ ලැබීම සහ පරීක්ෂා කිරීම (Goods Receipt & Inspection)

මෙම ක්‍රියාවලිය මඟින් භාණ්ඩ ලැබීම වාර්තා කිරීම, ඒවා මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම්වලට **(PO)** ගැළපේදැයි සත්‍යාපනය කිරීම, සහ තොග වාර්තා යාවත්කාලීන කිරීම සිදු කරයි. ආයතනය විසින් ඇණවුම් කළ දේ හොඳ තත්ත්වයේ ලැබෙන බවට එය සහතික කරයි.

වැදගත්කම...

- නිසි ලැබීම් පාලනයකින් තොරව, ආයතනයකට නොලැබුණු භාණ්ඩ සඳහා ගෙවීමට හෝ දෝෂ සහිත නිෂ්පාදන භාර ගැනීමට සිදු විය හැක. මෙම ක්‍රියාවලිය සැපයුම්කරුගේ දෝෂ සහ වංචා වලින් ආරක්ෂා වීමට උපකාරී වේ.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- ලැබෙන බෙදාහැරීම් භාර ගැනීම සහ පරීක්ෂා කිරීම.
- බෙදාහැරීම් මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම්වලට එරෙහිව සසඳා බැලීම.
- ලැබුණු ප්‍රමාණයන් සහ තත්ත්වය ලේඛනගත කිරීම.
- තොග වාර්තා යාවත්කාලීන කිරීම හෝ භාණ්ඩ පරිශීලකයන් වෙත මුදා හැරීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

ක්‍රියාවලිය පියවරෙන් පියවර (How the Process Works Step by Step)

1. **බෙදා හැරීම පැමිණීම** (Delivery Arrival) **:** සැපයුම්කරු භාණ්ඩ සමඟ බෙදා හැරීමේ සටහනක් (delivery note) ලබා දෙයි.
2. **භෞතික පරීක්ෂාව** (Physical Inspection) : භාණ්ඩවල ප්‍රමාණය, ගුණාත්මකභාවය සහ තත්ත්වය පරීක්ෂා කිරීම.
3. **මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම් ගැලපීම** (PO Matching) : භාරදීම මුල් මිලදී ගැනීමේ ඇණවුමට එරෙහිව සසඳා බැලීම.
4. **භාණ්ඩ ලැබීම් සටහන** (GRN) **නිර්මාණය** (GRN Creation) : ලැබුණු දේ පිළිබඳ විධිමත් වාර්තාවක් නිර්මාණය කිරීම.
5. **තොග යාවත්කාලීන කිරීම** (Inventory Update) : ලැබුණු භාණ්ඩ තොග වාර්තාවලට ඇතුළත් කිරීම.
6. **අසාමාන්‍යතා හැසිරවීම** (Exception Handling) : යම් විසංගතතා (discrepancies) හෝ තත්ත්ව ගැටලු වාර්තා කිරීම.

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රම (Key Controls)

- **භෞතික සත්‍යාපනය** (Physical Verification): **භාර ගැනීමට පෙර සියලුම බෙදාහැරීම් ගණන් කිරීම සහ පරීක්ෂා කිරීම.**
- **මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම් ගැලපීම** (Purchase Order Matching): **බෙදාහැරීම් අනුමත මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම්වලට ගැළපෙන බවට සහතික වීම.**
- **තත්ත්ව පරීක්ෂාව** (Quality Inspection): **භාණ්ඩ නිශ්චිත තත්ත්ව ප්‍රමිතීන් සපුරාලන්නේ දැයි පරීක්ෂා කිරීම.**
- **කාර්යයන් වෙන් කිරීම** (Segregation of Duties): **භාණ්ඩ ඇණවුම් කරන සහ භාණ්ඩ ලබා ගන්නා පුද්ගලයින් වෙනස් විය යුතුය.**
- **කාලීන වාර්තාකරණය** (Timely Recording): **නිරවද්‍යතාවය පවත්වා ගැනීම සඳහා වාර්තා වහාම යාවත්කාලීන කිරීම.**

JMC vLearning
"your virtual learning partner"

2.3 ඉන්වොයිසි සත්‍යාපනය සහ ගෙවීම (Invoice Verification & Payment)

මෙම ක්‍රියාවලිය මගින් ගෙවීම් කිරීමට පෙර සැපයුම්කරුවන්ගේ ඉන්වොයිසි නිරවද්‍ය සහ අවසර ලත් බවට සහතික කරයි.මෙය අධික ලෙස ගෙවීම (overpayment), ද්විත්ව ගෙවීම් (duplicate payments) සහ වංචනික ඉන්වොයිසි වලින් ආරක්ෂා කරයි.

වැදගත්කම...

- ආයතනයේ මුදල් බැංකුවෙන් සැබවින්ම පිටව යන්නේ මෙම අවස්ථාවේදීය.
- මෙහි ඇති ශක්තිමත් පාලනයන් මගින් මූල්‍ය පාඩු වළක්වන අතර, නිරවද්‍ය සහ කාලෝචිත ගෙවීම් තුළින් සැපයුම්කරුවන්ගේ සබඳතා පවත්වා ගනී

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- සැපයුම්කරුගේ ඉන්වොයිසි, මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම්වලට **(PO)** සහ බෙදා හැරීම් ලැබීම්වලට ගැලපීම **(Match).**
- ඇතිවන විසංගතතා **(discrepancies)** විමර්ශනය කිරීම සහ විසඳා ගැනීම.
- ගෙවීම් සඳහා අවසාන අවසරය ලබා ගැනීම.
- ගෙවීම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ වාර්තා පවත්වා ගැනීම.

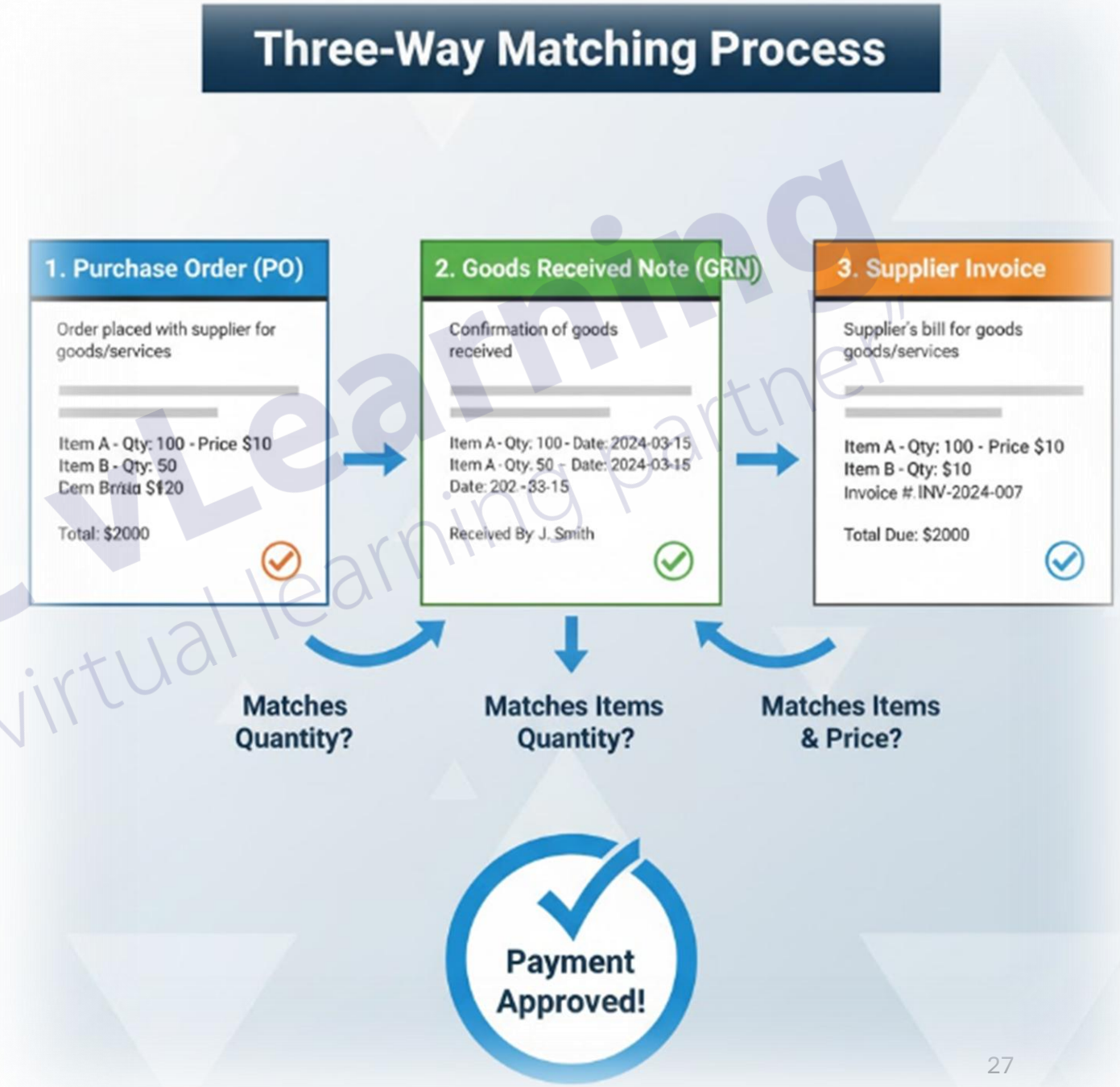
JMC vLearning "your virtual learning partner"

ත්‍රී-මාර්ග ගැලපීම' ක්‍රියා කරන ආකාරය (How Three-Way Matching Works)

මෙය **P2P** ක්‍රියාවලියේ වඩාත්ම වැදගත් පාලනයයි. කිසියම් ඉන්වොයිසියක් ගෙවීමට පෙර, ඔබ පහත කරුණු තුන සත්‍යාපනය කළ යුතුය:

1. **මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම (Purchase Order - PO):** **මෙම මිලදී ගැනීම සඳහා නිසි පරිදි අවසර ලබා දී තිබේද?** (මිලදී ගැනීම අවසර ලත් වියදමක් බව තහවුරු කරයි.
2. **භාණ්ඩ ලැබීම් සටහන (Goods Received Note - GRN)** : **අපට ඇත්ත වශයෙන්ම මෙම භාණ්ඩ ලැබුණාද?** (සැපයුම්කරු භාණ්ඩ භාර දුන් බව සනාථ කරයි.)
3. **සැපයුම්කරුගේ ඉන්වොයිසිය (Supplier Invoice):** **සැපයුම්කරු නිවැරදි මුදලට බිල්පත් කර තිබේද?** (ගෙවන මුදල නියමිත මිලට ගැළපෙන බව තහවුරු කරයි.)

මෙම පියවර තුනම ගැළපෙන්නේ නම් පමණක් ඉන්වොයිසිය ගෙවීම සඳහා අනුමත කරනු ලැබේ.

JMC Learning "your virtual learning partner"

පියවරෙන්-පියවර ගෙවීම් ක්‍රියාවලිය (Step-by-Step Payment Process)

1. **ඉන්වොයිසි ලැබීම (Invoice Receipt):** සැපයුම්කරු විසින් භාර දුන් භාණ්ඩ සඳහා ඉන්වොයිසිය එවීම.
2. **ත්‍රි-මාර්ග ගැලපීම (Three-Way Match):** ඉන්වොයිසිය, මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම සහ භාණ්ඩ ලැබීම් සටහන (GRN) සංසන්දනය කිරීම.
3. **විසංගතතා නිරාකරණය (Discrepancy Resolution):** ප්‍රමාණය, මිල හෝ කොන්දේසි වල ඇති ඕනෑම වෙනසක් විමර්ශනය කර විසඳා ගැනීම.
4. **ගෙවීම් අවසරය (Payment Authorization):** අවසර ලත් පුද්ගලයාගෙන් අවසාන අනුමැතිය ලබා ගැනීම.
5. **ගෙවීම් ක්‍රියාත්මක කිරීම (Payment Execution):** බැංකු හුවමාරුවක් හෝ චෙක්පතක් මගින් සැපයුම්කරු වෙත මුදල් මාරු කිරීම.
6. **වාර්තා තැබීම (Record Keeping):** ගෙවිය යුතු ගිණුම් (accounts payable) සහ මුදල් වාර්තා යාවත්කාලීන කිරීම.

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රම **(Key Controls)**

- **ත්‍රි-මාර්ග ගැලපීම (Three-Way Matching):** වැරදි ගෙවීම් වළක්වන අත්‍යවශ්‍ය පාලනය.
- **ගෙවීම් අවසරය (Payment Authorization):** මුදල් මාරු කිරීමට පෙර අවසාන අනුමැතිය අවශ්‍ය වේ.
- **කාර්යයන් වෙන් කිරීම (Segregation of Duties):** ඉන්වොයිසි සත්‍යාපනය කරන සහ ගෙවීම් සිදු කරන පුද්ගලයන් වෙනස් විය යුතුය.
- **ද්විත්ව ගෙවීම් වැළැක්වීම (Duplicate Payment Prevention):** ඉන්වොයිසි මීට පෙර ගෙවා ඇත්දැයි පරීක්ෂා කිරීම.
- **විකුණුම්කරු ප්‍රධාන සත්‍යාපනය (Vendor Master Verification):** ගෙවීම් නීත්‍යානුකූල සැපයුම්කරුවන්ට යන බවට සහතික වීම.

JMC vLearning "Your virtual learning partner"

ත්‍රී-මාර්ග ගැලපීම වංචාව වළක්වන්නේ ඇයි? (Why Three-Way Matching Prevents Fraud)

ත්‍රී-මාර්ග ගැලපීම යනු, වංචා සහ දෝෂවලින් ආරක්ෂා වීමට ඇති ප්‍රධාන යාන්ත්‍රණයයි.

- ව්‍යාජ ඉන්වොයිසි (Fake Invoices): **මිලදී ගැනීමේ ඇණවුමකට (PO) සහ භාණ්ඩ ලැබීම් සටහනකට (GRN) නොගැළපේ නම් ඒවා** ගෙවිය නොහැක.
- අධික ලෙස ගෙවීම (Overpayment): ඉන්වොයිසි මුදල් **අවසර ලත් මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම් මිල** ගණන්වලට ගැළපිය යුතුය.
- ද්විත්ව ගෙවීම (Duplicate Payment): පද්ධතිය මගින් **දැනටමත් ගෙවා ඇති දේ නිරීක්ෂණය** කරයි.
- අනනුමත මිලදී ගැනීම් (Unauthorized Purchases): **නිසි මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම් අවසරයකින් තොරව** ගෙවීමක් කළ නොහැක.

වෙනත් ක්‍රියාවලීන් සමඟ සම්බන්ධතා (Connection to Other Processes)

මෙම ක්‍රියාවලිය P2P චක්‍රය (Purchase-to-Pay cycle) සම්පූර්ණ කරයි. මෙමගින් ජනනය වන ගෙවීම් තොරතුරු ලැබීම් සහ ගෙවීම් (Receipts & Payments) ක්‍රියාවලියේ ඇති බැංකු ගැලපීම (Bank Reconciliation) සහ මුදල් අනාවැකි (Cash Forecasting) සඳහා යොමු කරයි.

JMC vLearning
"your virtual learning partner"

3. තොග කළමනාකරණය (Inventory Management)

තොග යනු බොහෝ විට ආයතනයක ප්‍රධාන වත්කමක් වන බැවින්, එය ආරක්ෂා කිරීම සහ ප්‍රශස්ත කිරීම (optimized) අත්‍යවශ්‍ය වේ.

ක්‍රියාවලියේ විෂය පථය (Scope of the Process)

අවශ්‍ය විටෙක නිවැරදි නිෂ්පාදන තිබෙන බව සහතික කිරීම සඳහා පිරිවැය සහ අවදානම් අවම කරමින් භාණ්ඩ සැලසුම් කිරීම, මිලදී ගැනීම, ගබඩා කිරීම සහ බෙදා හැරීම හා සම්බන්ධ සියලු ක්‍රියාකාරකම් මීට ඇතුළත් වේ

වැදගත්කම (Why This Matters)

- තොග හිඟයක් (stockouts) ඇති වී විකුණුම් අහිමි විය හැක.
- අතිරික්ත තොග (excess inventory) නිසා මුදල් සිර විය හැක (tying up cash).
- සොරකම් (theft) නිසා සෘජු මූල්‍ය පාඩුවක් සිදු විය හැක.
- හොඳ තොග කළමනාකරණය මගින් සේවා මට්ටම් සහ පිරිවැය සමබර කරයි.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

1. ඉල්ලුම් සැලසුම්කරණය (Demand Planning)
2. තොග නැවත පිරවීම (Stock Replenishment)
3. ගබඩා කළමනාකරණය (Warehouse Management)
4. තොග ගැලපීම (Inventory Reconciliation

JMC vLearning "your virtual learning partner"

3.1 ඉල්ලුම් සැලසුම්කරණය (Demand Planning)

ඉල්ලුම් සැලසුම්කරණය යනු, ඓතිහාසික විකුණුම්, වෙළෙඳපොළ ප්‍රවණතා සහ ව්‍යාපාර සැලසුම් මත පදනම්ව අනාගතයේදී එක් එක් නිෂ්පාදනය කොපමණ ප්‍රමාණයක් අවශ්‍ය වේද යන්න පුරෝකථනය කිරීමයි

වැදගත්කම...

නිවැරදි ඉල්ලුම් පුරෝකථනය මඟින් තොග හිඟවීම් (stockouts) සහ අතිරික්ත තොග තත්ත්වයන් (overstock situations) වළක්වයි. මෙය අනෙකුත් සියලුම තොග තීරණ සඳහා පදනම වේ.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- ඓතිහාසික විකුණුම් රටා සහ ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය කිරීම.
- ඍතුමය වෙනස්වීම් සහ වෙළෙඳපොළ වෙනස්කම් සලකා බැලීම.
- අලෙවි ප්‍රවර්ධන (marketing promotions) සහ ව්‍යාපාර වර්ධන සැලසුම් ඇතුළත් කිරීම.
- එක් එක් නිෂ්පාදනය හෝ නිෂ්පාදන කණ්ඩායම සඳහා පුරෝකථන නිර්මාණය කිරීම

JMC vLearning "your virtual learning partner"

ඉල්ලුම් සැලසුම්කරණය ක්‍රියා කරන ආකාරය (How Demand Planning Works)

1. **ඓතිහාසික විශ්ලේෂණය** (Historical Analysis): රටා හඳුනා ගැනීමට පසුගිය විකුණුම් දත්ත සමාලෝචනය කිරීම.
2. **ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය** (Trend Analysis): වැඩෙන හෝ අඩුවන නිෂ්පාදන ඉල්ලුම හඳුනා ගැනීම.
3. **ඍතුමය ගැලපීම** (Seasonal Adjustment): පුරෝකථනය කළ හැකි ඍතුමය වෙනස්වීම් සඳහා ගිණුම්ගත කිරීම.
4. **වෙළෙඳපොළ බුද්ධිය** (Market Intelligence): තරඟකරුවන්ගේ ක්‍රියා සහ වෙළෙඳපොළ වෙනස්කම් සලකා බැලීම.
5. **ප්‍රවර්ධන බලපෑම** (Promotional Impact): සැලසුම් කළ අලෙවි ව්‍යාපාර සහ ප්‍රවර්ධන සාධක බවට ඇතුළත් කිරීම.
6. **පුරෝකථන නිර්මාණය** (Forecast Creation): නිෂ්පාදනය සහ කාල සීමාව අනුව ප්‍රමාණ පුරෝකථන සංවර්ධනය කිරීම.

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රම (Key Controls)

- **පුරෝකථන නිරවද්‍යතාව අධීක්ෂණය** (Forecast Accuracy Monitoring): පුරෝකථන මඟින් සැබෑ ඉල්ලුම කෙතරම් හොඳින් පුරෝකථනය කරන්නේද යන්න නිරීක්ෂණය කිරීම.
- **බහු ආදාන මූලාශ්‍ර** (Multiple Input Sources): වඩා හොඳ නිරවද්‍යතාවයක් සඳහා විකුණුම්, අලෙවිකරණ සහ මෙහෙයුම් ආදානයන් භාවිතා කිරීම.
- **නිතිපතා යාවත්කාලීන කිරීම්** (Regular Updates): නව තොරතුරු ලැබෙන විට පුරෝකථන සංශෝධනය කිරීම.
- **අසාමාන්‍යතා වාර්තාකරණය** (Exception Reporting): පුරෝකථනය සහ සැබෑ ඉල්ලුම අතර ඇති සැලකිය යුතු විචලනයන් සලකුණු කිරීම (Flag).

JMC vLearning "your virtual learning partner"

වෙනත් ක්‍රියාවලීන් සමඟ සම්බන්ධතා **(Connection to Other Processes)**

1. තොග නැවත පිරවීමේ තීරණ (Stock Replenishment decisions): ඉල්ලුම් පුරෝකථන මඟින් තොග නැවත පිරවීමේ තීරණ මෙහෙයවයි.
2. නිෂ්පාදන සැලසුම්කරණය (Production Planning): පුරෝකථන මඟින් නිෂ්පාදන සැලසුම්කරණය දැනුම්වත් කරයි.
3. මුදල් අනාවැකි (Cash Forecasting): තොග ආයෝජන අවශ්‍යතා පුරෝකථනය කිරීමෙන් මුදල් අනාවැකි සඳහා සහාය වේ.

JMC vLearning
"your virtual learning partner"

3.2 තොග නැවත පිරවීම (Stock Replenishment)

තොග නැවත පිරවීම යනු අවශ්‍යම විට සහ කොපමණ ප්‍රමාණයක් ඇණවුම් කළ යුතුද යන්න තීරණය කරන ක්‍රියාවලියයි. මෙය ස්වයංක්‍රීයව මිලදී ගැනීමේ තීරණ ගැනීමට තොග පාලන මට්ටම් භාවිතා කරයි.

වැදගත්කම...

- තොග හිඟවීම් (stockouts) වලක්වා අහිමි වන විකුණුම් වළක්වයි.
- අතිරික්ත තොග (excess inventory) වලක්වා මුදල් සිරවීම (tying up cash) වළක්වයි.
- මෙය, ඉල්ලුම් සැලසුම්කරණය (Demand Planning) ක්‍රියාවට නැගෙන ස්ථානයයි.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- නැවත ඇණවුම් කිරීමේ ලක්ෂ්‍ය (reorder points) අනුව තොග මට්ටම් අධීක්ෂණය කිරීම.
- ප්‍රශස්ත ඇණවුම් ප්‍රමාණයන් (optimal order quantities) ගණනය කිරීම.
- තොග අඩු වූ විට මිලදී ගැනීමේ ඉල්ලුම්පත්‍ර ජනනය කිරීම.
- තොග රඳවා ගැනීමේ පිරිවැය (holding costs) සහ ඇණවුම් කිරීමේ පිරිවැය (ordering costs) සමබර කිරීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

තොග පාලන මට්ටම් (Inventory Control Levels) - පදනම

තොග පාලන මට්ටම්	අර්ථ දැක්වීම	සූත්‍රය (Formula)	අරමුණ
නැවත ඇණවුම් මට්ටම (Reorder Level)	නව මිලදී ගැනීමේ ඇණවුමක් ආරම්භ කරන තොග ප්‍රමාණය.	උපරිම භාවිත අනුපාතය × උපරිම පොරොත්තු කාලය (Maximum usage × Maximum lead time)	ඇණවුම ලැබෙන තෙක් තොග හිඟවීම වැළැක්වීම.
අවම මට්ටම (Minimum Level)	තොග හිඟ වීමේ අවදානම පෙන්නුම් කරන අනතුරු ඇඟවීමේ මට්ටම.	නැවත ඇණවුම් මට්ටම − (සාමාන්‍ය භාවිතය × සාමාන්‍ය පොරොත්තු කාලය)	තොග අවදානම් සහගත ලෙස අඩු වූ විට කළමනාකාරිත්වය දැනුවත් කිරීම.
උපරිම මට්ටම (Maximum Level)	අතිරික්ත තොග පෙන්නුම් කරන අනතුරු ඇඟවීමේ මට්ටම.	නැවත ඇණවුම් මට්ටම + ඇණවුම් ප්‍රමාණය − (අවම භාවිතය × අවම පොරොත්තු කාලය)	අධික තොග ආයෝජන වැළැක්වීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

ආර්ථික ඇණවුම් ප්‍රමාණය (EOQ)

EOQ යනු සම්පූර්ණ තොග පිරිවැය අවම කරන ඇණවුම් ප්‍රමාණයයි. මෙය, ඇණවුම් කිරීමේ පිරිවැය (ඇණවුම් කිරීමේ සහ සැකසීමේ පිරිවැය) සහ රඳවා ගැනීමේ පිරිවැය (ගබඩා කිරීමේ හා නඩත්තු කිරීමේ පිරිවැය) සමඟර කරයි.

$$EOQ = \sqrt{\frac{2 \times D \times C_O}{C_H}}$$

මෙහිදී,

EOQ = ආර්ථික ඇණවුම් ප්‍රමාණය (Economic Order Quantity) - එක් වරකට ඇණවුම් කළ යුතු ප්‍රශස්ත තොග ප්‍රමාණය.

D = වාර්ෂික ඉල්ලුම (Annual Demand) - වසරකට අවශ්‍ය මුළු ඒකක ගණන

Co = ඇණවුමකට යන පිරිවැය (Ordering Cost per Order) - එක් ඇණවුමක් ලබා දීමට, ප්‍රවාහනය කිරීමට සහ සැකසීමට යන ස්ථාවර පිරිවැය.

CH = ඒකකයක් වසරක් පුරා රඳවා ගැනීමේ පිරිවැය (Annual Holding Cost per Unit) - ගබඩා කිරීම, රක්ෂණය, නශ්‍ය වීම සහ ප්‍රාග්ධන පිරිවැය වැනි දේ ඇතුළත්, වසරකට එක් තොග ඒකකයක් තබා ගැනීමට යන පිරිවැය.

JMC vLearning
"your virtual learning partner"

තොග නැවත පිරවීම ක්‍රියා කරන ආකාරය (How Stock Replenishment Works)

1. **මට්ටම් අධීක්ෂණය** (Level Monitoring): පද්ධතිය අඛණ්ඩව තොග ප්‍රමාණයන් නිරීක්ෂණය කරයි.
2. **නැවත ඇණවුම් ලක්ෂ්‍යය ප්‍රේරණය** (Reorder Point Trigger): තොගය නැවත ඇණවුම් මට්ටමට ළඟා වූ විට අනතුරු ඇඟවීමක් ජනනය වේ.
3. **ඇණවුම් ප්‍රමාණය ගණනය කිරීම** (Order Quantity Calculation): EOQ භාවිතා කරමින් ප්‍රශස්ත ප්‍රමාණය තීරණය කිරීම.
4. **මිලදී ගැනීමේ ඉල්ලුම්පත්‍රය** (Purchase Requisition): නව තොග මිලදී ගැනීම සඳහා විධිමත් ඉල්ලීමක් නිර්මාණය කිරීම.
5. **අනුමැතිය සහ ඇණවුම් කිරීම** (Approval and Ordering): සැපයුම්කරුට ඇණවුම් කිරීම සඳහා P2P ක්‍රියාවලිය හරහා යොමු කිරීම.

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රම **(Key Controls)**

- **ස්වයංක්‍රීය නැවත ඇණවුම් ලක්ෂ්‍ය** (Automated Reorder Points): පද්ධතිය මගින් ජනනය කරන අනතුරු ඇඟවීම් මගින් මානව දෝෂ වළක්වයි.
- **EOQ ගණනය කිරීම්** (EOQ Calculations): සම්පූර්ණ පිරිවැය අවම කිරීම සඳහා ඇණවුම් ප්‍රමාණයන් ප්‍රශස්ත කිරීම.
- **පොරොත්තු කාලය අධීක්ෂණය** (Lead Time Monitoring): සැපයුම්කරුගේ බෙදා හැරීමේ කාර්ය සාධනය නිරීක්ෂණය කිරීම.
- **ආරක්ෂිත තොග කළමනාකරණය** (Safety Stock Management): ඉල්ලුම් විචල්‍යතාව සඳහා බෆර් තොගයක් පවත්වාගෙන යාම.

වෙනත් ක්‍රියාවලීන් සමඟ සම්බන්ධතා (Connection to Other Processes)

- **P2P ක්‍රියාවලීන්:** තොග නැවත පිරවීම මගින් **මිලදී ගැනීමේ ඉල්ලුම්පත්‍ර** ජනනය කරන අතර ඒවා P2P ක්‍රියාවලීන්ට යොමු වේ.
- **මුදල් අනාවැකි:** නැවත පිරවීමේ වේලාව **මුදල් අනාවැකි** සහ සැපයුම්කරුගේ **ගෙවීම් කාලසටහන්** සඳහා බලපායි.

JMC vLearning
your virtual learning partner

3.3 ගබඩා කළමනාකරණය (Warehouse Management)

ගබඩා කළමනාකරණය (Warehouse Management) යනු භාණ්ඩ ආරක්ෂිතව ගබඩා කර ඇති බව සහ අවශ්‍ය වූ විට කාර්යක්ෂමව ලබා ගත හැකි බව සහතික කිරීම සඳහා තොගවල භෞතික හැසිරවීම, ගබඩා කිරීම සහ චලනය පාලනය කරන ක්‍රියාවලියයි.

වැදගත්කම...

- දුර්වල ගබඩා කළමනාකරණය හේතුවෙන් හානි වූ භාණ්ඩ, අහිමි වූ තොග, ඇණවුම් දෝෂ (picking errors) සහ මන්දගාමී පාරිභෝගික සේවාවක් ඇති විය හැක.
- හොඳ ගබඩා කළමනාකරණය වත්කම් ආරක්ෂා කරන අතර කාර්යක්ෂම මෙහෙයුම් සක්‍රීය කරයි.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- පැමිණෙන භාණ්ඩ භාර ගැනීම සහ ගබඩා කිරීම (put away).
- භාණ්ඩ ප්‍රශස්ත ස්ථානවල ගබඩා කිරීම.
- පාරිභෝගික ඇණවුම් සඳහා භාණ්ඩ තෝරා ගැනීම (Pick) සහ ඇසිරීම (Pack).
- නිවැරදි ස්ථාන වාර්තා පවත්වාගෙන යාම.

JMC vLearning "Your virtual learning partner"

ගබඩා කළමනාකරණය ක්‍රියා කරන ආකාරය (How Warehouse Management Works)

1. **භාණ්ඩ ලැබීම** (Goods Receipt) : සැපයුම්කරුවන්ගෙන් භාණ්ඩ භාර ගැනීම (භාණ්ඩ ලැබීම් ක්‍රියාවලියට සම්බන්ධයි).
2. **ගබඩා කිරීම** (Put-Away) : භාණ්ඩ නිර්දේශිත ගබඩා ස්ථානවල තැබීම.
3. **ස්ථාන වාර්තාකරණය** (Location Recording) : නිශ්චිත ගබඩා ස්ථාන සමඟ පද්ධතිය යාවත්කාලීන කිරීම.
4. **ඇණවුම් තෝරා ගැනීම** (Order Picking) : පාරිභෝගික ඇණවුම් හෝ නිෂ්පාදනය සඳහා භාණ්ඩ ලබා ගැනීම.
5. **ඇසිරීම සහ සූදානම් කිරීම** (Packing and Staging) : නැවිගත කිරීම සඳහා භාණ්ඩ සූදානම් කිරීම.
6. **නැවිගත කිරීම** (Dispatch) : පාරිභෝගිකයින් වෙත බෙදා හැරීම සඳහා භාණ්ඩ පැටවීම.

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රම (Key Controls)

- **ස්ථාන පාලනය** (Location Control): **එක් එක් භාණ්ඩය ගබඩා කර ඇත්තේ කොතැනද යන්න නිවැරදිව නිරීක්ෂණය කිරීම.**
- **තෝරා ගැනීමේ ලැයිස්තු නිරවද්‍යතාව** (Pick List Accuracy): **නිවැරදි භාණ්ඩ සහ ප්‍රමාණයන් තෝරාගෙන ඇති බවට සහතික වීම.**
- **චක්‍ර ගණන් කිරීම** (Cycle Counting): **නිරවද්‍යතාවය සත්‍යාපනය කිරීම සඳහා තෝරාගත් භාණ්ඩ නිතිපතා ගණන් කිරීම.**
- **ආරක්ෂක පාලන** (Security Controls): **වටිනා තොග සඳහා අනවසර ප්‍රවේශය වැළැක්වීම.**
- **හානි වැළැක්වීම** (Damage Prevention): **පාඩුව වැළැක්වීම සඳහා නිසි පරිදි හැසිරවීම සහ ගබඩා කිරීම.**

JMC vLearning
your virtual learning partner

ද්‍රව්‍ය ඉල්ලුම්පත්‍ර සටහන (Materials Requisition Note)

තොගයෙන් නිශ්චිත ද්‍රව්‍ය මුදා හැරීමට අවසර දෙන විධිමත් ලේඛනයකි. මෙහි පහත තොරතුරු අඩංගු වේ:

- අවශ්‍ය නිශ්චිත භාණ්ඩ සහ ප්‍රමාණයන්.
- ද්‍රව්‍ය ඉල්ලා සිටින කාර්යය හෝ දෙපාර්තමේන්තුව.
- අවසරය දෙන අත්සන.
- නිකුත් කරන දිනය සහ වේලාව.

ලේඛනගත කිරීම වැදගත් වන්නේ ඇයි?

- නිවැරදි වාර්තා පවත්වා ගැනීමට සහ සොරකම් වැළැක්වීමට ද්‍රව්‍යවල සෑම චලනයක්ම ලේඛනගත කළ යුතුය.
- ද්‍රව්‍ය ඉල්ලුම්පත්‍ර සටහන්, තොග භාවිතය සඳහා විගණන මාවතක් (audit trail) සපයයි

වෙනත් ක්‍රියාවලීන් සමඟ සම්බන්ධතා (Connection to Other Processes)

- ඇණවුම් කළමනාකරණය (Order Management): පාරිභෝගික ඇණවුම් ඉටු කිරීම මගින් ඇණවුම් කළමනාකරණයට සහාය වේ.
- නිෂ්පාදනය (Production): නිෂ්පාදනය සඳහා ද්‍රව්‍ය නිකුත් කිරීම මගින් නිෂ්පාදනයට සහාය වේ.
- තොග ගැලපීම (Inventory Reconciliation): නිවැරදි ගබඩා වාර්තා, තොග ගැලපීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වේ.

JMC vLearning
your virtual learning partner

3.4 තොග ගැලපීම (Inventory Reconciliation)

තොග ගැලපීම යනු භෞතික තොග ගණන් (physical inventory counts) පද්ධති වාර්තා සමඟ සසඳා බලා විසංගතතා (discrepancies) හඳුනා ගැනීම සහ නිවැරදි කිරීමයි. මෙය නිවැරදි තොග දත්ත සහතික කරයි.

වැදගත්කම...

සොරකම්, හානි, වාර්තාගත කිරීමේ දෝෂ හෝ පද්ධති ගැටලු හේතුවෙන් කාලයත් සමඟ තොග වාර්තා නිරවද්‍ය නොවේ. නිතිපතා ගැලපීම මගින් තීරණ ගැනීම සඳහා දත්ත අඛණ්ඩතාව (data integrity) පවත්වා ගනී.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- තොග අයිතමවල භෞතික ගණන් කිරීම් සිදු කිරීම.
- සැබෑ ප්‍රමාණයන් පද්ධති වාර්තා සමඟ සැසඳීම.
- සැලකිය යුතු විචලනයන් විමර්ශනය කිරීම.
- සැබෑ ප්‍රමාණයන් පිළිබිඹු කිරීම සඳහා වාර්තා ගැලපීම (adjusting).

JMC vLearning "your virtual learning partner"

තොග ගැලපීම ක්‍රියා කරන ආකාරය (How Reconciliation Works)

1. **ගණන් කිරීමේ සැලසුම්කරණය** (Count Planning): ගණන් කිරීමට අයිතම තෝරා ගැනීම සහ ගණන් කිරීමේ කටයුතු සැලසුම් කිරීම.
2. **භෞතික ගණන් කිරීම** (Physical Count): අතේ ඇති සැබෑ ප්‍රමාණයන් ගණන් කිරීම.
3. **විචල්‍යතා විශ්ලේෂණය** (Variance Analysis): ගණන් කිරීම් පද්ධති වාර්තා සමඟ සසඳා බැලීම.
4. **විමර්ශනය** (Investigation): සැලකිය යුතු වෙනස්කම් සඳහා හේතු සොයා බැලීම.
5. **වාර්තා ගැලපීම** (Record Adjustment): සැබෑ ප්‍රමාණයන් පිළිබිඹු කිරීම සඳහා පද්ධතිය යාවත්කාලීන කිරීම.
6. **මූලික හේතු විශ්ලේෂණය** (Root Cause Analysis): යටින් පවතින ගැටලු හඳුනා ගැනීම සහ නිවැරදි කිරීම.

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රම (Key Controls)

- **ස්වාධීන ගණන් කිරීම** (Independent Counting): ගණන් කිරීමේදී ගණන් කරන්නන්ට පද්ධති වාර්තා වෙත ප්‍රවේශය නොතිබිය යුතුය.
- **විචල්‍යතා සීමාවන්** (Variance Thresholds): පෙර තීරණය කළ සීමාවන්ට වඩා වැඩි සියලුම විචලනයන් විමර්ශනය කිරීම.
- **ගැලපීම් සඳහා අවසරය** (Adjustment Authorization): තොග ගැලපීම් සඳහා කළමනාකාරීත්වයේ අනුමැතිය අවශ්‍ය වීම.
- **ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය** (Trend Analysis): අඩුවීම් (shrinkage) හෝ විසංගතතාවල රටා නිරීක්ෂණය කිරීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

තොග විචලනයන් සඳහා පොදු හේතු (Common Causes of Inventory Variances)

1. සොරකම් (Theft): අභ්‍යන්තර හෝ බාහිර තොග සොරකම්.
2. හානි (Damage): භාණ්ඩ වලට හානි වීම සහ ඒවා නිසි පරිදි පාඩු ලෙස වාර්තා නොකිරීම.
3. වාර්තාගත කිරීමේ දෝෂ (Recording Errors): ලැබීමේදී, නිකුත් කිරීමේදී හෝ පද්ධති ඇතුළත් කිරීම්වලදී සිදුවන වැරදි.
4. මිනුම් දෝෂ (Measurement Errors): වැරදි ලෙස ගණන් කිරීම හෝ බර කිරා බැලීම

වෙනත් ක්‍රියාවලීන් සමඟ සම්බන්ධතා (Connection to Other Processes)

- ඉල්ලුම් සැලසුම්කරණය සහ තොග නැවත පිරවීම: ගැලපීමෙන් ලැබෙන නිවැරදි තොග වාර්තා මේ සඳහා සහාය වේ.
- මූල්‍ය වාර්තාකරණය (Financial Reporting): ව්‍යාපාරයේ වත්කමක් වන තොගයේ නිවැරදි වටිනාකම මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වේ.
- ගබඩා කළමනාකරණය / P2P: විචල්‍යතා විමර්ශන මඟින් ගබඩා කළමනාකරණයේ හෝ P2P ක්‍රියාවලීන්හි වැඩිදියුණු කිරීම් සඳහා මඟ පෑදිය හැක

JMC vLearning "your virtual learning partner"

4. නිෂ්පාදනය (Production)

නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලීන් යනු නිෂ්පාදන ක්‍රියාකාරකම් හරහා වටිනාකම නිර්මාණය වන ස්ථානයයි. සැලසුම් කිරීම, නිෂ්පාදනය සහ තත්ත්ව පාලන ක්‍රියාකාරකම් හරහා අමුද්‍රව්‍ය නිමි භාණ්ඩ බවට පරිවර්තනය කිරීම හා සම්බන්ධ සියලු ක්‍රියාකාරකම්.

වැදගත්කම (Why This Matters)

නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලීන් මඟින් නිෂ්පාදන ගුණාත්මකභාවය, පිරිවැය සහ බෙදා හැරීමේ කාර්ය සාධනය සෘජුවම තීරණය කරයි. දුර්වල නිෂ්පාදන කළමනාකරණය තරඟකාරීත්වයට සහ පාරිභෝගික තෘප්තියට අහිතකර ලෙස බලපායි.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

1. නිෂ්පාදන සැලසුම්කරණය සහ කාලසටහන්ගත කිරීම (Production Planning & Scheduling)
2. කර්මාන්ත ශාලා ක්‍රියාත්මක කිරීම (Shop Floor Execution)
3. තත්ත්ව සහතිකය සහ පාලනය (Quality Assurance & Control)
4. නඩත්තු කළමනාකරණය (Maintenance Management)

JMC vLearning
"your Virtual learning partner"

4.1 නිෂ්පාදන සැලසුම්කරණය සහ කාලසටහන්ගත කිරීම (Production Planning & Scheduling)

මෙම ක්‍රියාවලිය පාරිභෝගික ඉල්ලුම, සවිස්තරාත්මක නිෂ්පාදන සැලසුම් බවට පරිවර්තනය කරයි. එනම් කුමක් සෑදිය යුතුද, කවදා සෑදිය යුතුද, සහ අවශ්‍ය සම්පත් මොනවාද යන්න තීරණය කරයි.

වැදගත්කම...

හොඳ සැලසුම්කරණය මගින් සම්පත් ප්‍රශස්ත ලෙස භාවිත කරන අතරතුර, පාරිභෝගික ඇණවුම් නියමිත වේලාවට බෙදා හරින බවට සහතික කරයි. දුර්වල සැලසුම්කරණය ප්‍රමාදයන්, අධික පිරිවැය සහ අසතුටුදායක පාරිභෝගිකයන් ඇති කරයි.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- විකුණුම් පුරෝකථන නිෂ්පාදන අවශ්‍යතා බවට පරිවර්තනය කිරීම.
- ඇති ධාරිතාව (capacity) හරහා නිෂ්පාදන කටයුතු කාලසටහන්ගත කිරීම.
- ද්‍රව්‍යමය අවශ්‍යතා තොගය සමඟ සම්බන්ධීකරණය කිරීම.
- නිෂ්පාදන සම්පත් හරහා වැඩ බර සමබර කිරීම

JMC vLearning "your virtual learning partner"

නිෂ්පාදන සැලසුම්කරණය කරන ආකාරය (How Production Planning Works)

1. **ඉල්ලුම් විශ්ලේෂණය** (Demand Analysis): පාරිභෝගික ඇණවුම් සහ විකුණුම් පුරෝකථන සමාලෝචනය.
2. **ධාරිතා සැලසුම්කරණය** (Capacity Planning): නිෂ්පාදන ධාරිතාව ඉල්ලුම සපුරාලිය හැකිදැයි තීරණය කිරීම.
3. **ද්‍රව්‍ය සැලසුම්කරණය** (Material Planning): අවශ්‍ය විටෙක අමුද්‍රව්‍ය ලබා ගත හැකි බවට සහතික වීම.
4. **කාලසටහන් නිර්මාණය** (Schedule Creation): සවිස්තරාත්මක නිෂ්පාදන කාලසටහන් සංවර්ධනය කිරීම.
5. **සම්පත් වෙන් කිරීම** (Resource Allocation): නිශ්චිත යන්ත්‍ර සහ සේවකයන් කාර්යයන් සඳහා වෙන් කිරීම.
6. **කාලසටහන් සන්නිවේදනය** (Schedule Communication): කාලසටහන් නිෂ්පාදන කණ්ඩායම් වෙත බෙදා හැරීම..

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රම (Key Controls)

- **ධාරිතා සත්‍යාපනය** (Capacity Verification): කාලසටහන් පවතින ධාරිතාව ඉක්මවා නොයන බවට සහතික වීම.
- **ද්‍රව්‍ය ලබා ගත හැකි බව** (Material Availability): නිෂ්පාදන කාලසටහන්ගත කිරීමට පෙර ද්‍රව්‍ය ලබා ගත හැකි බව තහවුරු කිරීම.
- **කාලසටහන් අවසරය** (Schedule Authorization): නිකුත් කිරීමට පෙර නිෂ්පාදන කාලසටහන් අනුමත කිරීම.
- **වෙනස් කිරීමේ පාලනය** (Change Control): කාලසටහන් වලට සිදුවන වෙනස්කම් පාලනය කළ ආකාරයකින් කළමනාකරණය කිරීම.

JMC vLearning
your virtual learning partner

4.2 කර්මාන්ත ශාලා ක්‍රියාත්මක කිරීම (Shop Floor Execution)

කර්මාන්ත ශාලා ක්‍රියාත්මක කිරීම යනු සැබෑ නිෂ්පාදන ක්‍රියාකාරකම් කළමනාකරණය කිරීමයි. මෙහිදී ප්‍රගතිය නිරීක්ෂණය කිරීම, සම්පත් භාවිතය වාර්තා කිරීම, සහ නිෂ්පාදනය සැලසුම් කළ කාලසටහනට අනුව සිදුවන බවට සහතික වීම සිදු කරයි.

වැදගත්කම...

මෙය නිෂ්පාදන සැබවින්ම සාදන ස්ථානයයි. ඵලදායී ක්‍රියාත්මක කිරීම තත්ත්වය සහතික කරයි, පිරිවැය පාලනය කරයි, සහ බෙදා හැරීමේ කැපවීම් සපුරාලයි.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- නිෂ්පාදනය සඳහා ද්‍රව්‍ය මුදා හැරීම.
- නිෂ්පාදන ප්‍රගතිය සහ කාර්ය සාධනය නිරීක්ෂණය කිරීම.
- ශ්‍රමය සහ යන්ත්‍ර කාලය භාවිතය වාර්තා කිරීම.
- සම්පූර්ණ කරන ලද නිෂ්පාදනය වාර්තා කිරීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

කර්මාන්ත ශාලා ක්‍රියාත්මක කිරීම ක්‍රියා කරන ආකාරය (How Shop Floor Execution Works)

1. **වැඩ ඇණවුම් නිකුත් කිරීම** (Work Order Release): නිෂ්පාදන කාලසටහන් නිශ්චිත වැඩ ඇණවුම් බවට පරිවර්තනය කිරීම.
2. **ද්‍රව්‍ය නිකුත් කිරීම** (Material Issue): ද්‍රව්‍ය ඉල්ලුම්පත්‍ර සටහන් භාවිතයෙන් තොගයෙන් අමුද්‍රව්‍ය මුදා හැරීම.
3. **නිෂ්පාදන ලුහුබැඳීම** (Production Tracking): සෑම නිෂ්පාදන පියවරක් හරහාම ප්‍රගතිය නිරීක්ෂණය කිරීම.
4. **සම්පත් වාර්තා කිරීම** (Resource Recording): භාවිත කළ ශ්‍රම පැය සහ යන්ත්‍ර කාලය නිරීක්ෂණය කිරීම.
5. **තත්ත්ව පරීක්ෂණ** (Quality Checks): ක්‍රියාවලියේදී තත්ත්ව පරීක්ෂණ සිදු කිරීම.
6. **සම්පූර්ණ කිරීම වාර්තා කිරීම** (Completion Reporting): නිමි භාණ්ඩ වාර්තා කිරීම සහ තොගය යාවත්කාලීන කිරීම.

නිෂ්පාදනයේදී ද්‍රව්‍ය ඉල්ලුම්පත්‍ර සටහන (Materials Requisition Note in Production)

මෙම වැදගත් ලේඛනය, නිෂ්පාදන කාර්යයන් සඳහා නිශ්චිත අමුද්‍රව්‍ය මුදා හැරීමට අවසර දෙයි,

- **රැකියා අංකය** (Job Number): ද්‍රව්‍ය නිශ්චිත නිෂ්පාදන ඇණවුමට සම්බන්ධ කරයි.
- **ද්‍රව්‍ය පිරිවිතර** (Material Specifications): අවශ්‍ය නිශ්චිත ද්‍රව්‍ය සහ ප්‍රමාණයන්.
- **අවසරය** (Authorization): ද්‍රව්‍ය මුදා හැරීම සඳහා අධීක්ෂක අනුමැතිය.
- **පිරිවැය ලුහුබැඳීම** (Cost Tracking): නිවැරදි නිෂ්පාදන පිරිවැය (product costing) සඳහා මග පාදයි

JMC vLearning "your virtual learning partner"

නිවැරදි ද්‍රව්‍ය ලුහුබැඳීම වැදගත් වන්නේ ඇයි? (Material Tracking)

- නිවැරදි ද්‍රව්‍ය එක් එක් නිෂ්පාදනය සඳහා භාවිතා කරන බවට සහතික කරයි.
- මිල තීරණ සඳහා නිවැරදි නිෂ්පාදන පිරිවැය තීරණය කිරීමට.
- ගැටලු ඇති වුවහොත් තත්ත්ව සොයා ගැනීමේ හැකියාව (Quality traceability) ලබා දීමට.

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රම (Key Controls)

- වැඩ ඇණවුම් අවසරය (Work Order Authorization): අනුමත වැඩ ඇණවුම් සහිත අයිතම පමණක් නිෂ්පාදනය කිරීම.
- ද්‍රව්‍ය අවසරය (Material Authorization): සියලුම ද්‍රව්‍ය නිකුත් කිරීම් සඳහා ද්‍රව්‍ය ඉල්ලුම්පත්‍ර සටහන් භාවිතා කිරීම.
- ප්‍රගති වාර්තාකරණය (Progress Reporting): නිෂ්පාදන තත්ත්වය පිළිබඳ නිතිපතා යාවත්කාලීන කිරීම්.
- තත්ත්ව පරීක්ෂණ ස්ථාන (Quality Checkpoints): තීරණාත්මක නිෂ්පාදන පියවරවලදී අනිවාර්ය තත්ත්ව පරීක්ෂණ.

වෙනත් ක්‍රියාවලීන් සමඟ සම්බන්ධතා (Connection to Other Processes)

කර්මාන්ත ශාලා ක්‍රියාත්මක කිරීම තොග ක්‍රියාවලීන්ගෙන් ද්‍රව්‍ය භාවිතා කරන අතර, සම්පූර්ණ කිරීමේ දත්ත තත්ත්ව සහතිකයට සහ නිමි භාණ්ඩ තොගයට සපයයි.

JMC vLearning
your virtual learning partner

4.3 තත්ත්ව සහතිකය සහ පාලනය (Quality Assurance & Control)

මෙම ක්‍රියාවලිය මගින් පරීක්ෂණ, පරීක්ෂාව සහ ගැටලු සොයාගත් විට නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග හරහා නිෂ්පාදන නිශ්චිත තත්ත්ව ප්‍රමිතීන් සපුරාලන බවට සහතික කරයි.

වැදගත්කම...

තත්ත්ව ගැටලු පාරිභෝගික සබඳතා සහ සමාගමේ කීර්ති නාමයට හානි කරයි. නිෂ්පාදන පාරිභෝගිකයන් වෙත ළඟා වූ පසු ගැටලු නිවැරදි කිරීමට වඩා, ඒවා වැළැක්වීම බොහෝ ලාභදායී වේ.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- පැමිණෙන අමුද්‍රව්‍ය පරීක්ෂා කිරීම.
- තත්ත්වය සඳහා නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලීන් අධීක්ෂණය කිරීම.
- නැවැත්ත කිරීමට පෙර නිමි භාණ්ඩ පරීක්ෂා කිරීම.
- තත්ත්ව ගැටලු විමර්ශනය කිරීම සහ නිවැරදි කිරීම.

තත්ත්වය සහ කීර්තිය (Quality and Reputation): හොඳ තත්ත්ව පාලනයක් මගින් පාරිභෝගිකයන් සමඟ සංවිධානයේ හොඳ කීර්ති නාමය පවත්වා ගනී. දුර්වල තත්ත්වය වසර ගණනාවක් තිස්සේ ගොඩනඟන ලද කීර්ති නාමය ඉක්මනින් විනාශ කළ හැකිය.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

තත්ත්ව පාලනය ක්‍රියා කරන ආකාරය (How Quality Control Works)

1. **පැමිණෙන පරීක්ෂාව** (Incoming Inspection): අමුද්‍රව්‍ය පිරිවිතරයන්ට ගැළපේදැයි පරීක්ෂා කිරීම.
2. **ක්‍රියාවලියේදී අධීක්ෂණය** (In-Process Monitoring): තත්ත්ව දර්ශක සඳහා නිෂ්පාදනය අධීක්ෂණය කිරීම.
3. **අවසාන පරීක්ෂාව** (Final Inspection): නිකුත් කිරීමට පෙර නිමි භාණ්ඩ පරීක්ෂා කිරීම.
4. **අනුකූල නොවීම හැසිරවීම** (Non-Conformance Handling): දෝෂ සහිත නිෂ්පාදන හඳුනා ගැනීම සහ වෙන් කිරීම.
5. **මූලික හේතු විශ්ලේෂණය** (Root Cause Analysis): තත්ත්ව ගැටලුවල හේතු විමර්ශනය කිරීම.නිවැරදි කිරීමේ
6. **ක්‍රියාමාර්ගය** (Corrective Action): නැවත ඇතිවීම වැළැක්වීමට නිවැරදි කිරීම් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රම (Key Controls)

මෙම වැදගත් ලේඛනය, නිෂ්පාදන කාර්යයන් සඳහා නිශ්චිත අමුද්‍රව්‍ය මුදා හැරීමට අවසර දෙයි,

- **පරීක්ෂණ ප්‍රමිතීන්** (Inspection Standards): පිළිගත හැකි තත්ත්වය සඳහා පැහැදිලි පිරිවිතර.
- **පරීක්ෂණ ක්‍රියා පටිපාටි** (Testing Procedures): තත්ත්ව පරීක්ෂා කිරීම සඳහා ප්‍රමිතිගත ක්‍රම.
- **අනුකූල නොවීම වාර්තාකරණය** (Non-Conformance Reporting): සියලුම තත්ත්ව ගැටලු ලේඛනගත කිරීම.
- **නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ලුහුබැඳීම** (Corrective Action Tracking): ගැටලු නිසි ලෙස නිරාකරණය කර ඇති බවට සහතික වීම.
- **පාරිභෝගික ප්‍රතිපෝෂණ ඒකාබද්ධ කිරීම** (Customer Feedback Integration): තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා පාරිභෝගික පැමිණිලි භාවිතා කිරීම.

JMC vLearning your virtual learning partner

4.4 නඩත්තු කළමනාකරණය (Maintenance Management)

නඩත්තු කළමනාකරණය යනු යන්ත්‍ර බිඳවැටීම් වැලැක්වීම, උපකරණවල ආයු කාලය දීර්ඝ කිරීම සහ ආරක්ෂිත මෙහෙයුම් සහතික කිරීම සඳහා උපකරණ නඩත්තුව සැලසුම් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමයි.

වැදගත්කම...

උපකරණ බිඳවැටීම් නිෂ්පාදනයට බාධා කරයි, පාරිභෝගිකයන් කලකිරීමට පත් කරයි, සහ ආරක්ෂිත අවදානම් ඇති කරයි. වැළැක්වීමේ නඩත්තුව (Preventive maintenance) හදිසි අලුත්වැඩියාවන්ට වඩා බෙහෙවින් ලාභදායී වේ

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- නිතිපතා වැළැක්වීමේ නඩත්තු කටයුතු කාලසටහන්ගත කිරීම.
- උපකරණ බිඳවැටීම් වලදී ප්‍රතිචාර දැක්වීම.
- අමතර කොටස් තොගය (spare parts inventory) පවත්වාගෙන යාම.
- උපකරණවල කාර්ය සාධනය සහ විශ්වසනීයත්වය නිරීක්ෂණය කිරීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

නඩත්තු කළමනාකරණය ක්‍රියා කරන ආකාරය (How Maintenance Management Works)

1. **නඩත්තු සැලසුම්කරණය** (Maintenance Planning): උපකරණ අවශ්‍යතා මත පදනම්ව නිතිපතා නඩත්තු කටයුතු කාලසටහන්ගත කිරීම.
2. **වැඩ ඇණවුම් නිර්මාණය** (Work Order Creation): නිශ්චිත නඩත්තු කාර්යයන් ජනනය කිරීම.
3. **සම්පත් කාලසටහන්ගත කිරීම** (Resource Scheduling): නඩත්තු කාර්ය මණ්ඩලය වෙන් කිරීම සහ නිෂ්පාදනය සමඟ සම්බන්ධීකරණය කිරීම.
4. **නඩත්තු ක්‍රියාත්මක කිරීම** (Maintenance Execution): සැලසුම් කළ නඩත්තු කටයුතු සිදු කිරීම.
5. **කාර්ය සාධනය ලුහුබැඳීම** (Performance Tracking): උපකරණවල විශ්වසනීයත්වය සහ නඩත්තු පිරිවැය අධීක්ෂණය කිරීම
6. **අඛණ්ඩ වැඩිදියුණු කිරීම** (Continuous Improvement): නඩත්තු වැඩසටහන් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා දෝෂ විශ්ලේෂණය කිරීම.

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රම (Key Controls)

- **නඩත්තු කාලසටහන්** (Maintenance Schedules): නිෂ්පාදකයාගේ නිර්දේශ සහ නියාමන අවශ්‍යතා අනුගමනය කිරීම.
- **වැඩ ඇණවුම් අවසරය** (Work Order Authorization): ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙර නඩත්තු කටයුතු අනුමත කිරීම.
- **ආරක්ෂක ක්‍රියා පටිපාටි** (Safety Procedures): නඩත්තු කටයුතු ආරක්ෂක ප්‍රොටෝකෝල අනුගමනය කරන බවට සහතික වීම.
- **පිරිවැය ලුහුබැඳීම** (Cost Tracking): නඩත්තු පිරිවැය සහ උපකරණ කාර්ය සාධනය අධීක්ෂණය කිරීම.
- **ලේඛනගත කිරීම** (Documentation): සියලුම නඩත්තු ක්‍රියාකාරකම්වල වාර්තා පවත්වා ගැනීම

JMC vLearning your virtual learning partner

5. ලැබීම් සහ ගෙවීම් (Receipts & Payments)

ලැබීම් සහ ගෙවීම් ක්‍රියාවලීන් මගින් මුදල් උපයෝගීතාව ප්‍රශස්ත කරන අතරතුර ආයතනයේ ද්‍රවශීලතාවය **(liquidity)** පවත්වා ගනී. ලැබීම් සහ ගෙවීම් යනු පාරිභෝගිකයන්ගෙන් මුදල් එකතු කිරීම, සැපයුම්කරුවන්ට ගෙවීම් කිරීම සහ ආයතනයේ සමස්ත මුදල් තත්ත්වය කළමනාකරණය කිරීම හා සම්බන්ධ සියලු ක්‍රියාකාරකම් යි.

වැදගත්කම (Why This Matters)

මුදල් යනු ඕනෑම ආයතනයක ජීවනාලියයි. නිසි මුදල් කළමනාකරණයකින් තොරව ලාභ ලබන සමාගම්වලට පවා අසාර්ථක විය හැකිය. මෙම ක්‍රියාවලිය නිරුපද්‍රිත පැවැත්ම සහ වර්ධනය සහතික කරයි.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

1. මුදල් ලැබීම් සැකසීම (Cash Receipts Processing)
2. බැංකු ගැලපීම (Bank Reconciliation)
3. විකුණුම්කරු ගෙවීම් සැකසීම (Vendor Payment Processing)
4. මුදල් අනාවැකි සහ භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් (Cash Forecasting & Treasury Operations)

JMC vLearning "your virtual learning partner"

5.1 මුදල් ලැබීම් සැකසීම (Cash Receipts Processing)

ආයතනයට ලැබෙන සියලුම මුදල් වාර්තා කිරීම සහ ඒවා නිවැරදි පාරිභෝගික ගිණුම්වලට හෝ ආදායම් මූලාශ්‍රවලට යෙදවීම (applies it) මෙම ක්‍රියාවලියයි.

වැදගත්කම...

නිවැරදි මුදල් ලැබීම් සැකසීම මගින් පාරිභෝගික ගිණුම් නිසි ලෙස යාවත්කාලීන වන අතර, මුදල් සොරකම් කිරීමෙන් හෝ වැරදි ලෙස යෙදවීමෙන් ආරක්ෂා කරයි.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- පාරිභෝගික ගෙවීම් ලැබීම සහ වාර්තා කිරීම.
- ගෙවීම් නිශ්චිත ඉන්වොයිසිවලට ගැලපීම.
- මුදල්, චෙක්පත් සහ විද්‍යුත් ගෙවීම් හැසිරවීම.
- පාරිභෝගික ගිණුම් ශේෂයන් යාවත්කාලීන කිරීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

මුදල් ලැබීම් සැකසීම ක්‍රියා කරන ආකාරය (How Cash Receipts Processing Works)

1. **ගෙවීම් ලැබීම** (Payment Receipt): තැපෑලෙන්, බැංකු හුවමාරුවෙන් හෝ සෘජු එකතු කිරීමෙන් ගෙවීම් ලැබීම.
2. **ගෙවීම් හඳුනා ගැනීම** (Payment Identification): ගෙවීම සිදු කළේ කුමන පාරිභෝගිකයාද යන්න තීරණය කිරීම.
3. **ඉන්වොයිසි ගැලපීම** (Invoice Matching): නිශ්චිත පාරිභෝගික ඉන්වොයිසි සඳහා ගෙවීම යෙදවීම.
4. **ගිණුම් යාවත්කාලීන කිරීම** (Account Updates): පාරිභෝගික ගිණුම් සහ මුදල් වාර්තා යාවත්කාලීන කිරීම.
5. **බැංකු තැන්පතු** (Bank Deposits): මුදල් සහ චෙක්පත් කඩිනමින් තැන්පත් කිරීම.
6. **ගැලපීම** (Reconciliation): සියලුම ලැබීම් නිසි පරිදි වාර්තා කර ඇති බවට සහතික වීම.

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රම (Key Controls)

- **කාර්යයන් වෙන් කිරීම** (Segregation of Duties): මුදල් හැසිරවීම සහ වාර්තා පවත්වාගෙන යාම විවිධ පුද්ගලයන් විසින් සිදු කිරීම.මුදල් සොරකම් කිරීමට සහ වාර්තා හසුරුවා සොරකම සැඟවීමට ඇති හැකියාව වළක්වයි.
- **දෛනික බැංකු කටයුතු** (Daily Banking): සොරකම් වැළැක්වීම සඳහා දිනපතා මුදල් ලැබීම් තැන්පත් කිරීම.
- **ගෙවීම් ගැලපීම** (Payment Matching): ගෙවීම් නිවැරදි පාරිභෝගික ගිණුම්වලට යෙදවීම.ස්වාධීන
- **සත්‍යාපනය** (Independent Verification): මුදල් ලැබීම් සැකසීම තෙවන පාර්ශ්වයක් විසින් සත්‍යාපනය කිරීම

JMC vLearning "your virtual learning partner"

5.2 බැංකු ගැලපීම (Bank Reconciliation)

බැංකු ගැලපීම යනු ආයතනයේ මුදල් වාර්තා බැංකු ප්‍රකාශන සමඟ සංසන්දනය කිරීමයි. මෙහිදී වෙනස්කම් හඳුනාගෙන, සියලුම මුදල් ගනුදෙනු නිසි පරිදි වාර්තා කර ඇති බවට සහතික කරයි.

වැදගත්කම...

බැංකු ගැලපීම යනු දෝෂ හඳුනා ගන්නා, වංචා වළක්වන සහ නිවැරදි මුදල් වාර්තාකරණය සහතික කරන තීරණාත්මක පාලනයකි. මෙය නොමැතිව ආයතනවලට ඔවුන්ගේ මුදල් ශේෂයන් විශ්වාස කළ නොහැක.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- බැංකු ප්‍රකාශන අභ්‍යන්තර මුදල් වාර්තා සමඟ සැසඳීම.
- වෙනස්කම් හඳුනා ගැනීම සහ විමර්ශනය කිරීම.
- බැංකු ගාස්තු, පොලී සහ දෝෂ සඳහා වාර්තා ගැලපීම (Adjustments).
- සියලුම ගනුදෙනු නිසි පරිදි වාර්තා කර ඇති බවට සහතික වීම

JMC vLearning "your virtual learning partner"

බැංකු ගැලපීම ක්‍රියා කරන ආකාරය (How Bank Reconciliation Works)

1. **ප්‍රකාශන ලැබීම** (Statement Receipt): මාසික බැංකු ප්‍රකාශන ලබා ගැනීම.
2. **ගනුදෙනු ගැලපීම** (Transaction Matching): බැංකු ගනුදෙනු අභ්‍යන්තර වාර්තා සමඟ ගැලපීම.
3. **වෙනස හඳුනා ගැනීම** (Difference Identification): නොගැලපෙන අයිතම හඳුනා ගැනීම.
4. **විමර්ශනය** (Investigation): වෙනස්කම් සඳහා හේතු සොයා බැලීම.
5. **ගැලපීම්** (Adjustments): බැංකු ගාස්තු, පොලී සහ නිවැරදි කිරීම් වාර්තා කිරීම.
6. **අවසාන ගැලපීම** (Final Reconciliation): ගැලපීමෙන් පසු ශේෂයන් එකඟ වන බවට සහතික වීම.

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රම (Key Controls)

- **ස්වාධීන සැකසීම** (Independent Preparation): ගැලපීම සිදු කරන පුද්ගලයා මුදල් හැසිරවීම නොකළ යුතුය.
- **මාසික ගැලපීම** (Monthly Reconciliation): ප්‍රමාදයකින් තොරව සෑම මසකම ගැලපීම සම්පූර්ණ කිරීම.
- **කළමනාකරණ සමාලෝචනය** (Management Review): අධීක්ෂකයෙකු විසින් ගැලපීම් සමාලෝචනය කර අනුමත කිරීම.

වෙනත් ක්‍රියාවලීන් සමඟ සම්බන්ධතා (Connection to Other Processes)

- බැංකු ගැලපීම මුදල් ලැබීම් සැකසීම සහ විකුණුම්කරු ගෙවීම් සැකසීම වෙතින් දත්ත භාවිතා කරයි.
- ගලපන ලද මුදල් ශේෂයන් මුදල් අනාවැකි සඳහා යොමු කෙරේ.

JMC vLearning
your virtual learning partner

5.3 විකුණුම්කරු ගෙවීම් සැකසීම (Vendor Payment Processing)

මෙම ක්‍රියාවලිය මගින් සැපයුම්කරුවන්ට අනුමත ගෙවීම් ක්‍රියාත්මක කරයි. මෙහිදී බිල්පත් නිරවද්‍යව සහ නියමිත වේලාවට ගෙවන බවට සහතික කරන අතරතුර හොඳ සැපයුම්කරු සබඳතා පවත්වා ගනී.

වැදගත්කම...

කාලෝචිත, නිවැරදි ගෙවීම් මගින් සැපයුම්කරු සබඳතා පවත්වා ගන්නා අතර, කාලානුරූප ගෙවීමේ වට්ටම්වල වාසි ලබා ගනී.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- **P2P** වෙතින් අනුමත ගෙවීම් ඉල්ලීම් සැකසීම.
- ගෙවීම් කාණ්ඩ සකස් කිරීම සහ අවසරය ලබා ගැනීම.
- බැංකු හුවමාරු, චෙක්පත් හෝ විද්‍යුත් ක්‍රම මගින් ගෙවීම් ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- ගෙවීම් වාර්තා පවත්වා ගැනීම සහ ගෙවීම් උපදේශ (remittance advice) යැවීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

විකුණුම්කරු ගෙවීම් සැකසීම ක්‍රියා කරන ආකාරය (How Vendor Payment Processing Works)

1. **ගෙවීම් අවසරය** (Payment Authorization): ඉන්වොයිසි සත්‍යාපනය වෙතින් අනුමත ගෙවීම් ඉල්ලීම් ලැබීම.
2. **ගෙවීම් කාලසටහන්ගත කිරීම** (Payment Scheduling): ගෙවීම් සඳහා ප්‍රශස්ත කාලය තීරණය කිරීම.
3. **කාණ්ඩ සැකසීම** (Batch Preparation): කාර්යක්ෂම සැකසීම සඳහා ගෙවීම් සමූහගත කිරීම.
4. **අවසාන අවසරය** (Final Authorization): ගෙවීම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය අනුමැතිය ලබා ගැනීම.
5. **ගෙවීම් ක්‍රියාත්මක කිරීම** (Payment Execution): තෝරාගත් ක්‍රමය හරහා සැපයුම්කරුවන් වෙත අරමුදල් මාරු කිරීම.
6. **ලේඛනගත කිරීම** (Documentation): ගෙවීම් වාර්තා කිරීම සහ සැපයුම්කරුවන්ට ගෙවීම් උපදේශ යැවීම.

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රම (Key Controls)

- **ගෙවීම් අවසරය** (Payment Authorization): නිසි පරිදි අනුමත කර ඇති ඉන්වොයිසි පමණක් ගෙවීම.
- **ද්විත්ව අවසරය** (Dual Authorization): විශාල ගෙවීම් සඳහා දෙදෙනෙකුගේ අත්සන් අවශ්‍ය වීම.
- **කාර්යයන් වෙන් කිරීම** (Segregation of Duties): ගෙවීම් අනුමත කරන සහ ක්‍රියාත්මක කරන පුද්ගලයන් වෙනස් වීම.
- **වංචා වැළැක්වීම** (Fraud Prevention): ආරක්ෂිත ගෙවීම් ක්‍රම භාවිතා කිරීම

ගෙවීම් කාලය ප්‍රශස්තකරණය (Payment Timing Optimization)

- **කාලානුරූප ගෙවීමේ වට්ටම්** (Early Payment Discounts): වට්ටම, මුදල් පිරිවැය ඉක්මවා ගියහොත් කලින් ගෙවීම.
- **මුදල් ප්‍රවාහ කළමනාකරණය** (Cash Flow Management): මුදල් උපයෝගීතාව ප්‍රශස්ත කිරීම සඳහා ගෙවීම් කාලය සකස් කිරීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

5.4 මුදල් අනාවැකි සහ භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් (Cash Forecasting & Treasury Operations)

මෙම ක්‍රියාවලිය මගින් අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන් පුරෝකථනය කරන අතර, අතිරික්ත අරමුදල් මත ප්‍රතිලාභ උපරිම කරන අතරතුර ද්‍රවශීලතාවය සහතික කිරීම සඳහා ආයතනයේ සමස්ත මුදල් තත්ත්වය කළමනාකරණය කරයි.

වැදගත්කම...

ආයතන මෙහෙයුම් සඳහා ප්‍රමාණවත් මුදල් පවත්වා ගත යුතු අතර, අඩු ප්‍රතිලාභ ලබන අතිරික්ත මුදල් තිබීමෙන් වැළකිය යුතුය. හොඳ භාණ්ඩාගාර කළමනාකරණය දියරශීලීභාවය සහ ලාභදායිත්වය අතර සමතුලිතතාවය ප්‍රශස්ත කරයි.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)

- අනාගත මුදල් ගලා ඒම් (inflows) සහ පිටතට ගලා යාම් (outflows) පුරෝකථනය කිරීම.
- සියලුම බැංකු ගිණුම් හරහා දෛනික මුදල් තත්ත්වය අධීක්ෂණය කිරීම.
- අතිරික්ත මුදල් සුදුසු උපකරණවල ආයෝජනය කිරීම.
- මුදල් හිඟයන් පුරෝකථනය කරන විට අරමුදල් සම්පාදනය (financing) සකස් කිරීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

මුදල් අනාවැකි ක්‍රියා කරන ආකාරය (How Cash Forecasting Works)

1. **දත්ත එකතු කිරීම** (Data Collection): සියලුම ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලීන්ගෙන් මුදල් ප්‍රවාහ තොරතුරු රැස් කිරීම.
2. **ගලා ඒම් පුරෝකථනය** (Inflow Forecasting): පාරිභෝගික ගෙවීම් සහ අනෙකුත් ලැබීම් පුරෝකථනය කිරීම.
3. **පිටතට ගලා යාම් පුරෝකථනය** (Outflow Forecasting): සැපයුම්කරු ගෙවීම්, වැටුප් සහ අනෙකුත් වියදම් පුරෝකථනය කිරීම.
4. **ශුද්ධ තත්ත්වය විශ්ලේෂණය** (Net Position Analysis): පුරෝකථනය කළ මුදල් අතිරික්තයන් හෝ හිඟයන් ගණනය කිරීම.
5. **ක්‍රියාකාරී සැලසුම්කරණය** (Action Planning): ආයෝජන හෝ අරමුදල් සම්පාදන අවශ්‍යතා තීරණය කිරීම.

පුරෝකථනය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ මූලාශ්‍ර (Cash Flow Sources for Forecasting)

- පාරිභෝගික ලැබීම්: **ණය සහ එකතුකිරීම් (Credit & Collections)** වෙතින්.
- සැපයුම්කරු ගෙවීම්: **P2P** ගෙවීම් කාලසටහන් වලින්.
- වැටුප් සහ ප්‍රතිලාභ: මානව සම්පත් ගෙවීම් කාලසටහන් වලින්.
- ප්‍රාග්ධන වියදම්: අනුමත **CAPEX** අයවැය වලින්.

භාණ්ඩාගාර ආයෝජන මූලධර්ම (Treasury Investment Principles)

- ආරක්ෂාව (Safety): මූලධනය ආරක්ෂා කිරීම - මුදල් අහිමි වීමේ අවදානම ගැනීමෙන් වැළකීම.
- ද්‍රවශීලතාවය (Liquidity): අවශ්‍ය විටෙක අරමුදල් ලබා ගත හැකි බවට සහතික වීම.
- ප්‍රතිලාභය (Return): ආරක්ෂාව සහ දියරශීලීභාවය යන සීමාවන් තුළ ප්‍රතිලාභ උපරිම කිරීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රම (Key Controls)

- ආයෝජන ප්‍රතිපත්තිය (Investment Policy): පිළිගත හැකි ආයෝජන සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද මාර්ගෝපදේශ.
- අවසර සීමාවන් (Authorization Limits): ආයෝජන තීරණ ගත හැක්කේ කාටද යන්න පිළිබඳ පැහැදිලි සීමාවන්.
- අවදානම් කළමනාකරණය (Risk Management): විවිධාංගීකරණය සහ ණය තත්ත්ව අවශ්‍යතා.

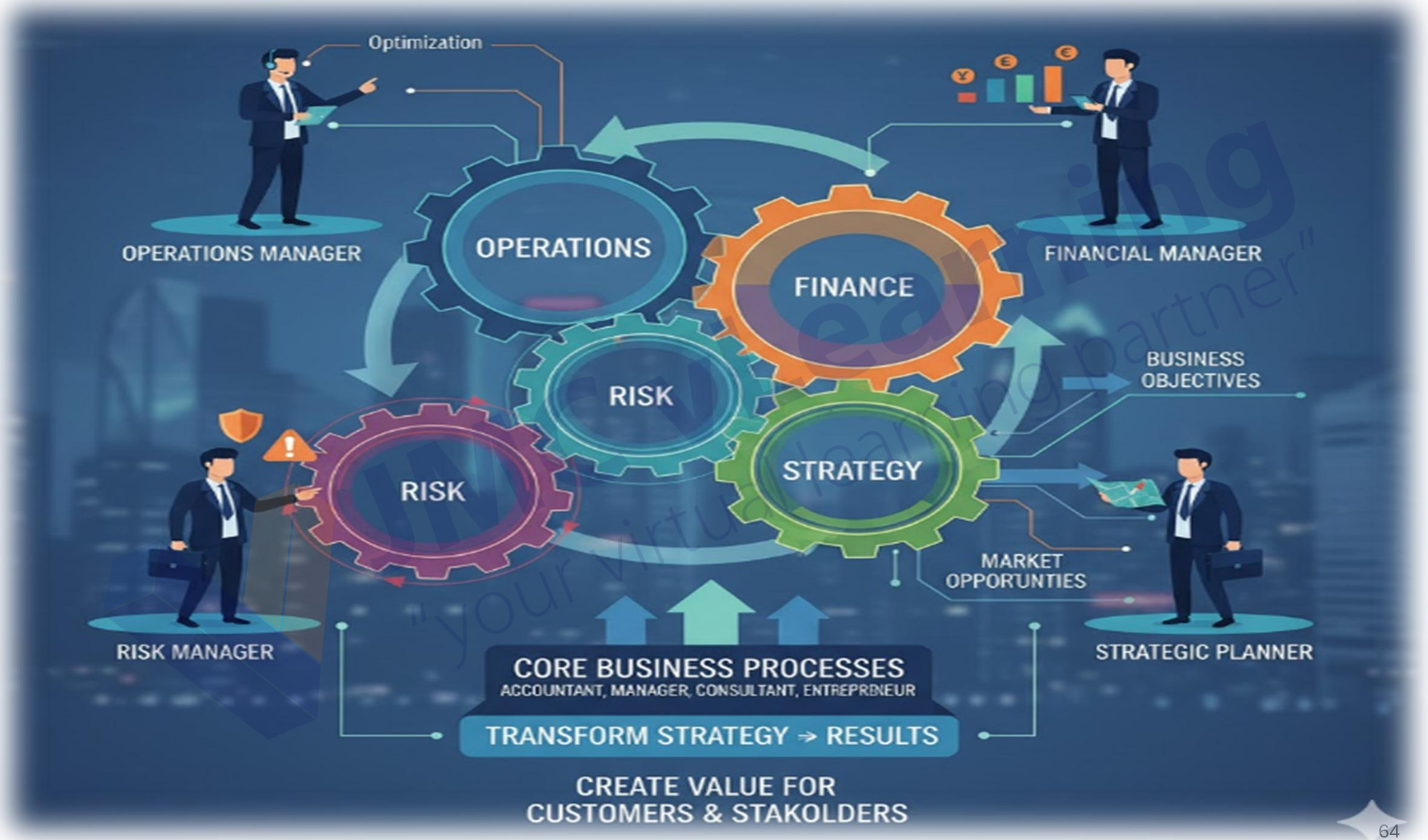
අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අධීක්ෂණය වැදගත් වන්නේ ඇයි? (Why Board Oversight Matters)

භාණ්ඩාගාර (Treasury) තීරණ ආයතනික අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ (organizational risk and returns) කෙරෙහි සෘජුවම බලපායි. එබැවින්, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය (The Board) කළ යුතුය.

- අවදානම් ඉවසීමේ මට්ටම (risk appetite) සහ ආයෝජන ප්‍රතිපත්ති (investment policies) සකස් කිරීම.
- භාණ්ඩාගාර කටයුතු ආයතනික අරමුණු සමඟ සමපාත වන බවට සහතික වීම.

සරලව කිවහොත්, මූල්‍ය ආරක්ෂාව සහ උපාය මාර්ගික ඉලක්ක අතර සමබරතාව පවත්වා ගැනීම සඳහා ඉහළම මට්ටමේ පාලනයක් අවශ්‍ය වේ.

භාණ්ඩාගාර තීරණ මඟින් ආයතනයේ මෙහෙයුම්, වර්ධනය සහ උපාය මාර්ගික මුල පිරීම් සඳහා අරමුදල් සැපයීමේ හැකියාවට සෘජුවම බලපායි. මුදල් අනාවැකි නිවැරදි වන තරමට, ආයතනයට වඩා හොඳින් සැලසුම් කළ හැකිය.

Optimization
OPERATIONS MANAGER
OPERATIONS
FINANCE
FINANCIAL MANAGER
RISK
BUSINESS OBJECTIVES
RISK
STRATEGY
MARKET OPPORTUNITIES
RISK MANAGER
STRATEGIC PLANNER
CORE BUSINESS PROCESSES
ACCOUNTANT, MANAGER, CONSULTANT, ENTREPRENEUR
TRANSFORM STRATEGY → RESULTS
CREATE VALUE FOR CUSTOMERS & STAKOLDERS

ප්‍රධාන ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි සාරාංශය (Key Business Processes Summary)

ක්‍රියාවලි වර්ගය (Process Type)	ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් (Key Activities)	අරමුණු (Objectives)	උපායමාර්ගික දායකත්වය (Strategic Contribution)
ආදායම් සහ ලැබිය යුතු දේ (Revenue & Receivables)	පාරිභෝගිකයින් දිනා ගැනීම, ඇණවුම් සැකසීම, බිල්පත් නිකුත් කිරීම, මුදල් එකතු කිරීම	නිරවද්‍යතාව, කාර්යක්ෂමතාව, නියමිත වේලාවට මුදල් එකතු කිරීම සහතික කිරීම	ආදායම් වර්ධනය මෙහෙයවයි, මුදල් ප්‍රවාහය ප්‍රශස්ත කරයි
මිලදී ගැනීම් සහ ගෙවිය යුතු දේ (P2P - Purchase & Payables)	සැපයුම්කරුවන් තෝරා ගැනීම, ප්‍රසම්පාදනය, භාණ්ඩ ලැබීම, ගෙවීම	පිරිවැය පාලනය කිරීම, නිවැරදි වාර්තාගත කිරීම සහතික කිරීම	මෙහෙයුම් පිරිවැය කළමනාකරණය කරයි, සැපයුම් ස්ථාවරත්වය සහතික කරයි
තොග කළමනාකරණය (Inventory)	සැලසුම් කිරීම, මිලදී ගැනීම, ගබඩා කිරීම, බෙදා හැරීම	වත්කම් ආරක්ෂා කිරීම, තොග මට්ටම් ප්‍රශස්ත කිරීම	වත්කම් වටිනාකම ආරක්ෂා කරයි, පාරිභෝගික තෘප්තිය සක්‍රීය කරයි
නිෂ්පාදනය (Production)	සැලසුම් කිරීම, කාලසටහන්ගත කිරීම, නිෂ්පාදනය, තත්ත්ව පාලනය	කාර්යක්ෂමතාව සහතික කිරීම, තත්ත්ව ප්‍රමිතීන් පවත්වා ගැනීම	නිෂ්පාදන තත්ත්වය/පිරිවැය තීරණය කරයි, තරඟකාරී මිලකරණය සක්‍රීය කරයි
ලැබීම් සහ ගෙවීම් (Receipts & Payments)	මුදල් එකතු කිරීම, ගෙවීම් නිකුත් කිරීම, භාණ්ඩාගාර ක්‍රියාකාරකම්	ද්‍රවශීලතාවය සහතික කිරීම, අතිරික්තයෙන් උපරිම ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම	ගෙවීමේ හැකියාව පවත්වා ගනී, ආයෝජන ආදායම උත්පාදනය කරයි

JMC Learning
Your Virtual Learning Partner

අත්‍යවශ්‍ය ව්‍යාපාර සහායක ක්‍රියාවලීන් (Essential Business Support Processes)

සහායක ක්‍රියාවලීන් යනු, මූලික ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලීන් ඵලදායීව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය අත්‍යවශ්‍ය යටිතල පහසුකම්, සම්පත් සහ විශේෂිත කාර්යයන් සපයන ඒවායි. මෙම ක්‍රියාවලීන් පාරිභෝගිකයින්ට සෘජුවම සේවය නොකළද, ඒවා මූලික ක්‍රියාවලීන් රඳා පවතින පදනම සපයන බැවින් ආයතනික සාර්ථකත්වය සඳහා තීරණාත්මක වේ.

සහායක ක්‍රියාවලීන් වැදගත් වන්නේ ඇයි? (Why Supporting Processes Matter)

සහායක ක්‍රියාවලීන් ගොඩනැගිල්ලක අත්තිවාරම ලෙස සිතන්න. ඔබට අත්තිවාරම නොපෙනුනත්, එය නොමැතිව සමස්ත ව්‍යුහයම කඩා වැටෙනු ඇත. ඒ හා සමානව, සහායක ක්‍රියාවලීන් තිරය පිටුපස ක්‍රියාත්මක වන්නේ, මූලික ක්‍රියාවලීන්ට පාරිභෝගික වටිනාකම නිර්මාණය කිරීමට අවශ්‍ය සම්පත්, වත්කම් සහ පද්ධති ඇති බවට සහතික කිරීම සඳහාය.

මූලික ක්‍රියාවලීන් සමඟ සම්බන්ධතාවය (Connection to Core Processes) සහායක ක්‍රියාවලීන් මූලික ක්‍රියාවලීන් සමඟ ගැඹුරින් ඒකාබද්ධ වී ඇත. සහායක ක්‍රියාවලීන් අසාර්ථක වූ විට, සම්පත් හිඟයන්, පද්ධති අසාර්ථකවීම් හෝ අනුකූලතා ගැටලු හරහා මූලික ක්‍රියාවලීන්ට කඩිනමින් එහි බලපෑම දැනේ.

JMC eLearning "your virtual learning partner"

තීරණාත්මක සහායක ක්‍රියාවලි ක්ෂේත්‍ර පහ (Five Critical Support Process Areas)

1. දේපල, පිරියත සහ උපකරණ (Property, Plant, and Equipment - PPE): සමාගමට ක්‍රියාත්මක වීමට අවශ්‍ය භෞතික වත්කම් (ගොඩනැගිලි, යන්ත්‍රෝපකරණ ආදිය) කළමනාකරණය කිරීම.
2. අස්ප්ශ්‍ය වත්කම් (Intangible Assets): වෙළඳ නාම කීර්තිය (brand reputation) සහ පේටන්ට් බලපත්‍ර වැනි භෞතික නොවන වත්කම් සංවර්ධනය කිරීම සහ ආරක්ෂා කිරීම.
3. ආයෝජන (Investments): සමාගමේ ප්‍රාග්ධනය භාවිතා කිරීම ප්‍රශස්ත කිරීම සහ ලාභදායී ලෙස ආයෝජනය කිරීම.
4. වැටුප් ගෙවීම (Payroll): සේවක වන්දි (compensation) කළමනාකරණය කිරීම සහ නීතිමය අනුකූලතාවය (compliance) සහතික කිරීම.
5. භාණ්ඩාගාර සහ මුදල් කළමනාකරණය (Treasury and Cash Management): සමාගමේ මූල්‍ය සෞඛ්‍යය සහ ද්‍රවශීලතාවය (liquidity) ආරක්ෂා කිරීම.

මෙමගින් ආයතනයට එහි උපායමාර්ගික අරමුණු සපුරාලීමට අවශ්‍ය සම්පත් අඛණ්ඩව ලැබෙන බව සහතික කරයි.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

1. දේපල, පිරියත සහ උපකරණ (Property, Plant, and Equipment - PPE)

දේපල, පිරියත සහ උපකරණ ක්‍රියාවලිය (PPE Process) යනු ගොඩනැගිලි, යන්ත්‍රෝපකරණ, වාහන සහ ව්‍යාපාර මෙහෙයුම් සඳහා සහාය වන උපකරණ වැනි දිගුකාලීන භෞතික වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම, නඩත්තු කිරීම සහ බැහැර කිරීම (disposing) හා සම්බන්ධ සියලු ක්‍රියාකාරකම් වේ.

වැදගත්කම...

- PPE බොහෝ විට ආයතන සඳහා විශාලතම වත්කම් ආයෝජනය නියෝජනය කරයි.
- දුර්වල PPE කළමනාකරණය මගින් මෙහෙයුම් කඩාකප්පල් විය හැක, අනවශ්‍ය මිලදී ගැනීම් සඳහා මුදල් නාස්ති විය හැක, නැතහොත් නිෂ්පාදනය නතර කරන උපකරණ අක්‍රමිකතා (equipment failures) ඇති විය හැක.

දේපල, පිරියත සහ උපකරණ කළමනාකරණය (PPE Management)

- වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම (Asset Acquisition)
- වත්කම් නඩත්තුව (Asset Maintenance)
- වත්කම් බැහැර කිරීම (Asset Disposal)

JMC Learning "Your virtual learning partner"

දේපල, පිරියත සහ උපකරණ කළමනාකරණය කරන ආකාරය **(How PPE Management Works)**

පියවරෙන්-පියවර වත්කම් අත්පත් කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය **(Step-by-Step Asset Acquisition Process)**

1. අවශ්‍යතාව හඳුනා ගැනීම **(Need Identification):** දෙපාර්තමේන්තුවක් නව උපකරණ හෝ පහසුකම් සඳහා ඇති අවශ්‍යතාව හඳුනා ගනී.
2. ප්‍රාග්ධන අයවැය ඉල්ලීම **(Capital Budget Request):** ව්‍යාපාරික යුක්ති සහගත කිරීම් සහ පිරිවැය-ප්‍රතිලාභ විශ්ලේෂණයක් සහිත විධිමත් ඉල්ලීමක් ඉදිරිපත් කිරීම.
3. කළමනාකරණ අනුමැතිය **(Management Approval):** ප්‍රාග්ධන වියදම් අවසර ධුරාවලිය **(capital expenditure authorization hierarchy)** හරහා සමාලෝචනය සහ අනුමැතිය ලබා ගැනීම.
4. විකුණුම්කරු තෝරා ගැනීම **(Vendor Selection):** තරඟකාරී ලන්සු තැබීම **(competitive bidding)** හෝ විකුණුම්කරු ඇගයීමේ ක්‍රියාවලියක් සිදු කිරීම.
5. මිලදී ගැනීම සහ ස්ථාපනය **(Purchase and Installation):** P2P ක්‍රියාවලිය හරහා මිලදී ගැනීම සහ වෘත්තීය ස්ථාපනය සිදු කිරීම.
6. වත්කම් ලියාපදිංචිය **(Asset Registration):** වත්කම් ලේඛනයට **(asset register)** ඇතුළත් කිරීම, ක්ෂයවීම් **(depreciation)** සහ නඩත්තු කාලසටහන් සකස් කිරීම.

ස්ථාවර වත්කම් ලේඛනයක් **(Fixed Asset Register)** යනු සියලුම වැදගත් ස්ථාවර වත්කම් පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක වාර්තාවකි.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

ප්‍රාග්ධන වියදම් (CAPEX) සැලසුම්කරණය (Capital Expenditure Planning)

ආයතන ප්‍රධාන වත්කම් මිලදී ගැනීම් (major asset purchases) ප්‍රවේශමෙන් සැලසුම් කළ යුතුය. ඊට හේතු මෙසේය,

- ඒවාට සැලකිය යුතු මුදල් ආයෝජනයක් (significant cash investment) අවශ්‍ය වන බැවිනි.
- ඒවා වසර ගණනාවක් මෙහෙයුම්වලට බලපාන බැවිනි.
- ඒවා තරඟකාරී හැකියාවන්ට (competitive capabilities) බලපාන බැවිනි.
- ඒවා අනාගත නඩත්තු පිරිවැයට බලපාන බැවිනි.

නඩත්තු ප්‍රශස්තකරණය (Maintenance Optimization)

ඵලදායී නඩත්තුව මඟින් පහත ආකාරයේ නඩත්තු ක්‍රම තුනක් සමබර කරයි

- වැළැක්වීමේ නඩත්තුව (Preventive Maintenance): අක්‍රමිකතා වැළැක්වීම සඳහා කාලසටහන්ගත කරන ලද නඩත්තුව (Scheduled maintenance).
- නිවැරදි කිරීමේ නඩත්තුව (Corrective Maintenance): ගැටලු ඇති වූ පසු සිදු කරන අලුත්වැඩියා (Repairs after problems occur).
- අනාවැකි නඩත්තුව (Predictive Maintenance): නඩත්තු අවශ්‍ය වන්නේ කවදාද යන්න පුරෝකථනය කිරීමට දත්ත භාවිතා කිරීම (Using data to predict when maintenance is needed).

JMC vLearning "your virtual learning partner"

PPE මූලික ක්‍රියාවලීන් සමඟ ඒකාබද්ධ වීම (Integration with Core Processes)

JMC Learning
Your virtual learning partner

2. අස්ප්ෘශ්‍ය වත්කම් කළමනාකරණය (Intangible Assets Management)

සමාගමක භෞතික නොවන වත්කම් (non-physical assets) වෙළඳ නාමය, බුද්ධිමය දේපළ සහ තාක්ෂණය වැනි වත්කම් ඵලදායී ලෙස සංවර්ධනය කිරීම, ආරක්ෂා කිරීම සහ ගිණුම්ගත කිරීම සහතික කරන ක්‍රියාවලියකි.

අස්ප්ෘශ්‍ය වත්කම් කළමනාකරණයට ඇතුළත් වන දේ.

- වත්කම් නිර්මාණය සහ සංවර්ධනය (Asset Creation and Development)
- වත්කම් ආරක්ෂණය (Asset Protection)
- වත්කම් වටිනාකම් තක්සේරු කිරීම සහ ගිණුම්කරණය (Asset Valuation and Accounting)

අස්ප්ෘශ්‍ය වත්කම් වර්ග (Types of Intangible Assets)

- බුද්ධිමය දේපළ (Intellectual Property): පේටන්ට් බලපත්‍ර (නව නිපැයුම් සඳහා නෛතික ආරක්ෂාව), වෙළඳ ලකුණු (වෙළඳ නාම සහ ලාංඡන), ප්‍රකාශන හිමිකම් (නිර්මාණාත්මක කෘති සඳහා), සහ වෙළඳ රහස් (තරඟකාරී වාසියක් සපයන රහස්‍ය තොරතුරු).
- පාරිභෝගික-ආශ්‍රිත වත්කම් (Customer-Related Assets): පාරිභෝගික ලැයිස්තු, පාරිභෝගික සම්බන්ධතා සහ පක්ෂපාතීත්වය, බෙදාහැරීමේ ජාල සහ තරඟ නොකිරීමේ ගිවිසුම්.
- තාක්ෂණික වත්කම් (Technology Assets): මෘදුකාංග බලපත්‍ර, හිමිකාරිත්ව තාක්ෂණය සහ ක්‍රියාවලීන්, දත්ත පද්ධති සහ වෙබ් අඩවි සංවර්ධනය.

වත්කම් වටිනාකම නිර්මාණය කරන ආකාරය (How Intangible Assets Create Value)

- තරඟකාරී වාසිය (Competitive Advantage) : ශක්තිමත් වෙළඳ නාම මගින් ඉහළ මිලක් (premium pricing) ලබා ගැනීමට හැකි වේ. පේටන්ට් බලපත්‍ර මගින් තරඟකරුවන්ට නවෝත්පාදන භාවිත කිරීම වළක්වයි.පාරිභෝගික සම්බන්ධතා මාරු වීමේ පිරිවැය (switching costs) ඇති කරයි.
- ආදායම් උත්පාදනය (Revenue Generation) : වෙළඳ නාම ශක්තිය පාරිභෝගිකයින් ආකර්ෂණය කර ගැනීම සහ රඳවා තබා ගැනීම මෙහෙයවයි. පේටන්ට් බලපත්‍ර බලපත්‍ර ලබා දීමෙන් අයිතිවාසිකම් ආදායමක් (royalty income) උපයා ගත හැකිය.
- පිරිවැය අඩු කිරීම (Cost Reduction) : කාර්යක්ෂම ක්‍රියාවලීන් මෙහෙයුම් පිරිවැය අඩු කරයි. තාක්ෂණික ස්වයංක්‍රීයකරණය (automation) ශ්‍රම පිරිවැය අඩු කරයි.

ප්‍රාග්ධනීකරණ නිර්ණායක (Capitalization Criteria)

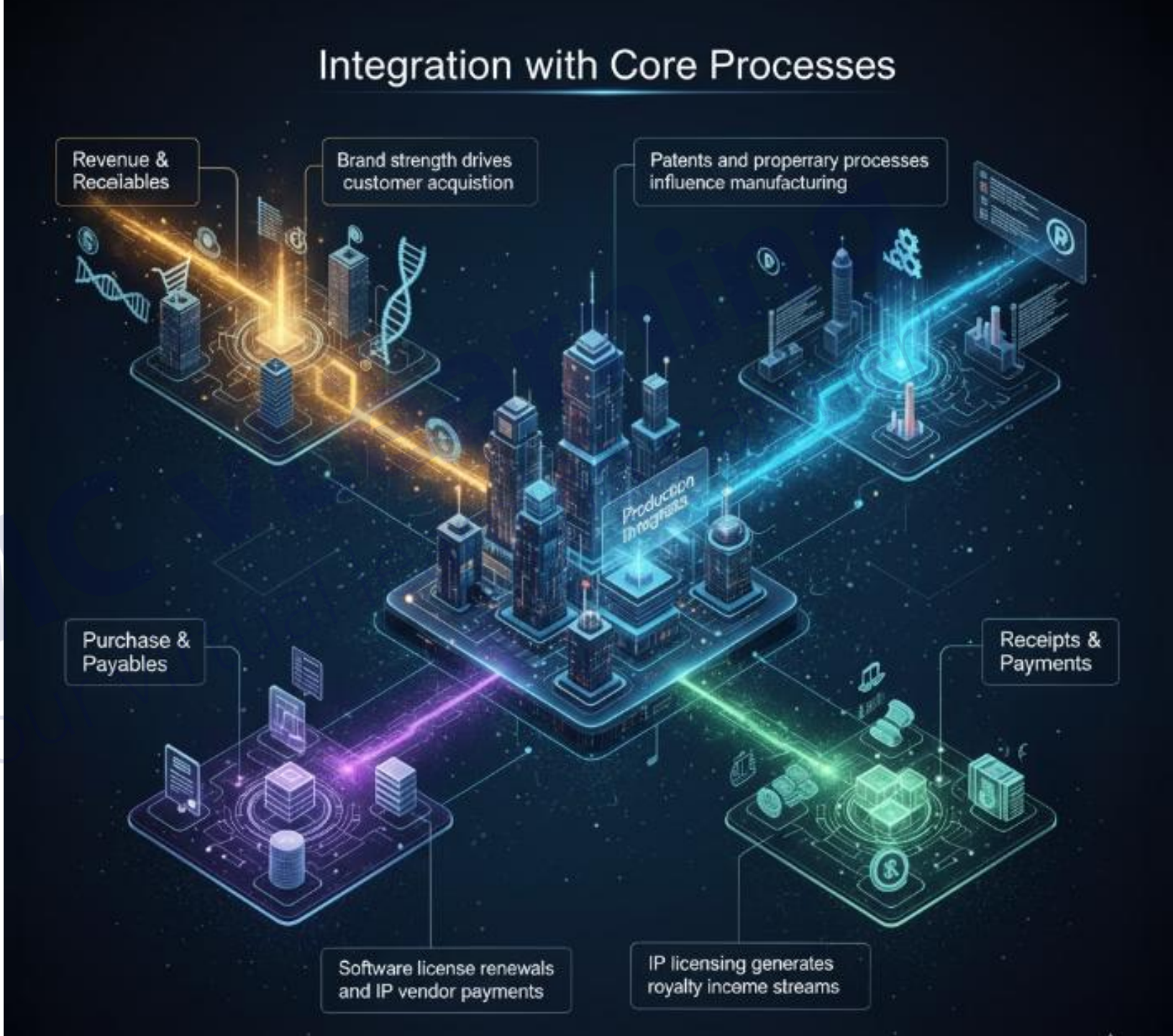
පිරිවැය සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රාග්ධනීකරණය කළ හැක්කේ ඒවා,

- හඳුනාගත හැකි අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ නිර්මාණය කරන විට.
- සංවිධානය විසින් පාලනය කරනු ලබන විට.
- විශ්වාසනීයව මැනිය හැකි විට.

ක්‍රමක්ෂය යනු භෞතික වත්කම්වල ක්ෂයවීමට සමාන ක්‍රියාවලියකි. මෙය අස්ප්ෂශ්‍ය වත්කම්වල පිරිවැය ඒවායේ ප්‍රයෝජනවත් ආයු කාලය පුරා ක්‍රමානුකූලව වෙන් කිරීමයි.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

අස්ථාශ්‍ය වත්කම් මූලික ක්‍රියාවලීන් සමඟ ඒකාබද්ධ වීම (Integration with Core Processes)

3. ආයෝජන (Investments)

ආයෝජන ක්‍රියාවලිය යනු ව්‍යාපාර මෙහෙයුම් සඳහා සුදුසු ද්‍රවශීලතාවයක් පවත්වා ගනිමින් ප්‍රතිලාභ උත්පාදනය කිරීමට අතිරික්ත ප්‍රාග්ධනය වෙන් කිරීම හා සම්බන්ධ සියලුම ක්‍රියාකාරකම් වේ.

වැදගත්කම...

- සංවිධානවලට බොහෝ විට නොසලකා හැරීමට වඩා ප්‍රතිලාභ උපයා ගත යුතු අතිරික්ත මුදල් ඇත.
- කෙසේ වෙතත්, මෙහෙයුම් සඳහා අරමුදල් අවශ්‍ය වූ විට ඒවා ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි බවට සහතික වීම සඳහා, ආයෝජන මගින් ප්‍රතිලාභ විභවය **(return potential)** ආරක්ෂාව සහ ද්‍රවශීලතාවය **(safety and liquidity)** සමඟ සමතුලිත කළ යුතුය.

ප්‍රධාන ආයෝජන මූලධර්ම **(Key Investment Principles)**

මෙම ක්‍රියාවලිය මූලික මූලධර්ම තුනක් මත රඳා පවතී:

- ආරක්ෂාව **(Safety):** ආයෝජනයේ ප්‍රධාන මුදල **(principal)** ආරක්ෂා කිරීම සහ මූල්‍ය පාඩු අවදානම අවම කිරීම.
- ද්‍රවශීලතාවය **(Liquidity):** මුදල් අවශ්‍ය වූ විට ආයෝජන ඉක්මනින් මුදල් බවට පත් කළ හැකි බවට සහතික වීම.
- ප්‍රතිලාභය **(Return):** ආරක්ෂාව සහ ද්‍රවශීලතාවය යන සීමාවන් තුළ උපරිම ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට උත්සාහ කිරීම.හොඳ ආයෝජන කළමනාකරණය යනු මෙම අරමුණු තුනම සපුරාලීම සඳහා සමතුලිතතාවයක් සොයා ගැනීමයි .

හොඳ ආයෝජන කළමනාකරණය යනු මෙම අරමුණු තුනම සපුරාලීම සඳහා සමතුලිතතාවයක් සොයා ගැනීමයි .

ආයෝජන කළමනාකරණයට ඇතුළත් වන ප්‍රධාන අංශ

- ආයෝජන ප්‍රතිපත්ති සංවර්ධනය **(Investment Policy Development) -** මෙය සමස්ත ආයෝජන රාමුව සකසයි

  අවදානම් ඉවසීම සහ ප්‍රතිලාභ අරමුණු (Risk tolerance and return objectives).

  අවසර ලත් ආයෝජන වර්ග සහ සීමාවන් (Permitted investment types and limits).

  ද්‍රවශීලතාවය අවශ්‍යතා (Liquidity requirements) සහ සීමාවන්.

  පාලනය සහ අනුමත කිරීමේ ක්‍රියාවලීන්.

- කළඹ කළමනාකරණය **(Portfolio Management) -** මෙමගින් දෛනික ආයෝජන තීරණ ගනු ලැබේ

  වත්කම් වෙන් කිරීමේ තීරණ (Asset allocation).

  සුරැකුම්පත් තෝරා ගැනීම සහ ඇගයීම.

  කාර්ය සාධනය අධීක්ෂණය සහ වාර්තා කිරීම.

  නැවත සමතුලිත කිරීම සහ ප්‍රශස්තකරණය (Rebalancing and optimization).

- අවදානම් කළමනාකරණය **(Risk Management) -** ආයෝජනවල ආරක්ෂාව සහතික කිරීම

  ණය අවදානම් ඇගයීම (Credit risk).

  වෙළෙඳපොළ අවදානම් ඇගයීම සහ වැට බැඳීම (hedging).

  ද්‍රවශීලතාවය අවදානම් කළමනාකරණය.

  එකතුවී අවදානම් පාලනය (Concentration risk controls).

JMC vLearning
"Your virtual learning partner"

ආයතනික ආයෝජන වර්ග (Types of Organizational Investments)

වර්ගය	කාල සීමාව	උදාහරණ
කෙටි කාලීන ආයෝජන	වසර 1 ට අඩු (ඉහළ දියරශීලී)	මුදල් වෙළෙඳපොළ අරමුදල් (Money Market Funds), භාණ්ඩාගාර බිල්පත් (Treasury Bills), තැන්පතු සහතික (Certificates of Deposit).
දිගු කාලීන ආයෝජන	වසර 1 ට වැඩි	රජයේ බැඳුම්කර (Government Bonds), ආයතනික බැඳුම්කර (Corporate Bonds), සාධාරණත්වය සුරැකුම්පත් (Equity Securities), දේපළ වෙළෙඳාම් (Real Estate).
උපාය මාර්ගික ආයෝජන	ව්‍යාපාර අරමුණු සඳහා	ඒකාබද්ධ ව්‍යාපාර (Joint Ventures), අනුබද්ධ සමාගම් (Subsidiary Companies), සැපයුම්කරුවන්හි ආයෝජන, තාක්ෂණික ආයෝජන.

අවදානම් ප්‍රතිලාභ සම්බන්ධතාවය (Risk-Return Relationship)

සාමාන්‍යයෙන්, ඉහළ විභව ප්‍රතිලාභ ලැබෙන්නේ ඉහළ අවදානම් සමඟිනි.

- අඩු අවදානම්, අඩු ප්‍රතිලාභ - රජයේ සුරැකුම්පත්, බැංකු තැන්පතු.
- ඉහළ අවදානම්, ඉහළ ප්‍රතිලාභ: තනි කොටස්, නැගී එන වෙළෙඳපොළ ආයෝජන.

ද්‍රවශීලතාවය සලකා බැලීම් (Liquidity Considerations)

මෙහෙයුම්, සෘතුමය අවශ්‍යතා සහ හදිසි අරමුදල් සඳහා ආයතන ප්‍රමාණවත් ද්‍රවශීලතාවයක් පවත්වා ගත යුතුය.

JMC Learning "your virtual learning partner"

ආයෝජන පාලනය (**Investment Governance**)

- අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අධීක්ෂණය (**Board Oversight**) අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය සාමාන්‍යයෙන්

  ආයෝජන ප්‍රතිපත්ති සහ අවදානම් සීමාවන් අනුමත කරයි.

  ආයෝජන කාර්ය සාධනය නිතිපතා සමාලෝචනය කරයි.

  ආයෝජන ආයතනික අරමුණු සමඟ ගැළපෙන බව සහතික කරයි.

- ආයෝජන කමිටුව (**Investment Committee**) බොහෝ ආයතන විසින් ආයෝජන කමිටු පිහිටුවා ඇත

  මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම.

  ප්‍රතිපත්ති සීමාවන් තුළ නිශ්චිත ආයෝජන තීරණ ගැනීම.

  කාර්ය සාධනය සහ අවදානම් අධීක්ෂණය කිරීම.

වෘත්තීය කළමනාකරණය (**Professional Management**) ආයෝජන කළමනාකරණය සඳහා ආයතනවලට අභ්‍යන්තර කළමනාකරණය, බාහිර කළමනාකරණය හෝ දෙමුහුන් ප්‍රවේශයක් (**Hybrid Approach**) භාවිතා කළ හැකිය.

JMC vLearning your virtual learning partner

ආයෝජනය මූලික ක්‍රියාවලීන් සමඟ ඒකාබද්ධ වීම (Integration with Core Processes)

4. වැටුප් ගෙවීම් ක්‍රියාවලිය (Payroll Process)

වැටුප් පත්‍රිකා ක්‍රියාවලිය යනු කුමක්ද?

වැටුප් පත්‍රිකා ක්‍රියාවලිය යනු, සේවක සේවා කාලය වාර්තා කිරීම, වැටුප් ගණනය කිරීම, බදු සහ අනෙකුත් අඩුකිරීම් සිදු කිරීමේ සිට අවසාන ගෙවීම් සහ රෙගුලාසි වාර්තා කිරීම දක්වා වූ සියලුම ක්‍රියාකාරකම්වල එකතුවයි.

මෙය වැදගත් වන්නේ ඇයි?

- සේවක උනන්දුව සහ විශ්වාසය පවත්වා ගැනීමට.
- නෛතික සහ රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතා සපුරාලීමට (උදා: බදු සහ **EPF/ETF**).
- වැරදි සිදු වුවහොත් විශාල දඩ මුදල් සහ නීතිමය ගැටලුවලට මුහුණ දීමට සිදුවන බැවින්.

වැටුප් පත්‍රිකා කළමනාකරණයට ඇතුළත් වන අංශ. ප්‍රධාන වශයෙන් අංශ **4**ක් ඔස්සේ මෙය ක්‍රියාත්මක වේ

- පැමිණීම සහ කාලය කළමනාකරණය: සේවකයන් වැඩ කළ පැය ගණන, අතිකාල **(Overtime)**, නිවාඩු සහ පැමිණීමේ වාර්තා පවත්වා ගැනීම.
- පාරිශ්‍රමික ගණනය කිරීම: මූලික වැටුප, කොමිස් මුදල්, ප්‍රසාද දීමනා **(Bonuses)** සහ දිරි දීමනා ගණනය කිරීම.
- අඩුකිරීම් **(Deductions):** * ව්‍යවස්ථාපිත අඩුකිරීම්: ආදායම් බදු, **EPF** සහ **ETF** (ශ්‍රී ලංකාවේ සන්දර්භය තුළ).
- ස්වේච්ඡා අඩුකිරීම්: රක්ෂණ වාරික, සේවක සමිති දායකත්ව සහ ණය වාරික.ගෙවීම් සහ වාර්තාකරණය: ශුද්ධ වැටුප **(Net Pay)** ගෙවීම සහ අදාළ රජයේ ආයතන වෙත වාර්තා ඉදිරිපත් කිරීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

වැටුප් පත්‍රිකා ක්‍රියාවලිය පියවරෙන් පියවර

1. **දත්ත රැස් කිරීම:** සේවක පැමිණීමේ වාර්තා ලබා ගැනීම.
2. **අනුමැතිය:** අදාළ අංශ ප්‍රධානීන් විසින් කාල වාර්තා අනුමත කිරීම.
3. **ගණනය කිරීම:** දළ වැටුප (Gross Pay), අඩුකිරීම් සහ ශුද්ධ වැටුප (Net Pay) ගණනය කිරීම.
4. **ස්වාධීන පරීක්ෂාව:** ගණනය කිරීම්වල නිරවද්‍යතාවය සහ අසාමාන්‍ය ගෙවීම් තිබේදැයි පරීක්ෂා කිරීම.
5. **ගෙවීම් සිදු කිරීම:** බැංකු හරහා හෝ චෙක්පත් මගින් ගෙවීම් සිදු කිරීම.
6. **වාර්තා තැබීම:** ගිණුම් පද්ධති සහ සේවක වාර්තා යාවත්කාලීන කිරීම.

අනෙකුත් ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලීන් සමඟ සම්බන්ධතාවය

වැටුප් පත්‍රිකා ක්‍රියාවලිය ආයතනයේ අනෙකුත් අංශ සමඟ සමීපව බැඳී පවතී:

- **නිෂ්පාදන අංශය (Production): නිෂ්පාදන පිරිවැය ගණනය කිරීමේදී ශ්‍රම පිරිවැය ප්‍රධාන සාධකයකි.**
- **ගැනුම් සහ ගෙවීම් (P2P): බාහිර කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ගේ ගෙවීම් සහ සේවා නියුක්තයන්ගේ වියදම් ප්‍රතිපූරණය (Expense reimbursement) මෙයට සම්බන්ධ වේ.**
- **භාණ්ඩාගාර සහ මුදල් කළමනාකරණය (Treasury): වැටුප් ගෙවීම යනු ආයතනයකින් මාසිකව සිදුවන විශාලතම මුදල් පිටතට ගලායාමකි. එබැවින් මුදල් ප්‍රවාහ සැලසුම් කිරීමේදී මෙය ඉතා වැදගත් වේ.**
- **ආදායම් සහ ලැබීම්: විකුණුම් නියෝජිතයන්ගේ කොමිස් මුදල් තීරණය වන්නේ ආයතනය ලබන ආදායම මතය.**

JMC vLearning
"Your virtual learning partner"

වැටුප් පත්‍රිකා ක්‍රියාවලියේදී සිදුවිය හැකි ප්‍රධාන අවදානම්

- නිරවද්‍යතාවය පිළිබඳ අවදානම්: වැරදි ගණනය කිරීම් නිසා සේවකයන්ට අසාධාරණයක් වීම හෝ රජයේ දඩ මුදල්වලට යටත් වීම.
- අනුකූලතා අවදානම් (Compliance Risks): කම්කරු නීති හෝ බදු නීති උල්ලංඝනය වීම.
- වංචා සහ ආරක්ෂණ අවදානම්: Ghost Employees: සේවයේ නොමැති පුද්ගලයන්ගේ නමට වැටුප් සකස් කර මුදල් වංචා කිරීම.
- කාලය සොරකම් කිරීම (Time Theft): වැඩ නොකළ කාලයට අතිකාල දීමනා ලබා ගැනීම.
- දත්ත ආරක්ෂාව: සේවකයන්ගේ පෞද්ගලික සහ බැංකු තොරතුරු අවභාවිතය.

තාක්ෂණය භාවිතය

වර්තමානයේ බොහෝ ආයතන HRIS (Human Resource Information Systems) භාවිතා කරයි. මෙහි වාසි,

- බදු ගණනය කිරීම් ස්වයංක්‍රීයව සිදු කිරීම.
- සේවකයන්ටම (Self-service portals) තමන්ගේ වැටුප් විස්තර පරීක්ෂා කිරීමට හැකි වීම.
- බැංකු පද්ධති සමඟ සෘජුව සම්බන්ධ වී ගෙවීම් සිදු කළ හැකි වීම.

JMC vLearning
your virtual learning partner

5. භාණ්ඩාගාර සහ මුදල් කළමනාකරණය (Treasury & Cash Management)

භාණ්ඩාගාර කළමනාකරණය යනු ආයතනයක සියලුම මූල්‍ය ගලායාම් සම්බන්ධීකරණය කරන "මූල්‍ය ස්නායු මධ්‍යස්ථානයයි" **(Financial Nerve Center).** මෙහි මූලික අරමුණ වන්නේ ආයතනයේ ද්‍රවශීලතාවය **(Liquidity)** සහතික කරන අතරම, අතිරික්ත මුදල් මගින් උපරිම ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම සහ මූල්‍ය අවදානම් පාලනය කිරීමයි.

මෙය වැදගත් වන්නේ ඇයි?

- ආයතනයක් ලාභ ලැබුවද, දෛනික ගෙවීම් සඳහා මුදල් නොමැති නම් එය බිඳ වැටිය හැකිය.
- ණය හිමියන්ට සහ සේවකයන්ට නියමිත වේලාවට ගෙවීම් කිරීමට හැකි වීම ආයතනයේ පැවැත්මට අත්‍යවශ්‍ය වේ.

භාණ්ඩාගාර කළමනාකරණයට ඇතුළත් වන ප්‍රධාන අංශ

- මුදල් තත්ත්වය කළමනාකරණය **(Cash Position Management):** දෛනික මුදල් ශේෂයන් පරීක්ෂා කිරීම සහ අනාගත මුදල් අවශ්‍යතා පුරෝකථනය කිරීම.
- බැංකු සබඳතා කළමනාකරණය: බැංකු ගිණුම් නඩත්තු කිරීම සහ ණය පහසුකම් **(Credit facilities)** ලබා ගැනීම.
- කෙටිකාලීන ආයෝජන: අතිරික්ත මුදල් නිකරුණේ තබා නොගෙන කෙටිකාලීන සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කිරීම.
- මූල්‍ය අවදානම් කළමනාකරණය: පොලී අනුපාත වෙනස් වීම් සහ විදේශ විනිමය අනුපාත **(Foreign Exchange)** වෙනස් වීම් නිසා සිදුවිය හැකි පාඩු පාලනය කිරීම.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

දෛනික මුදල් කළමනාකරණ චක්‍රය

භාණ්ඩාගාර අංශය දිනපතා පහත පියවර අනුගමනය කරයි:

- **තත්ත්ව වාර්තාව:** සියලුම බැංකු ගිණුම්වල ඇති මුළු ශේෂය ගණනය කිරීම.
- **පුරෝකථනය:** එදිනට ලැබීමට ඇති මුදල් සහ ගෙවීමට ඇති මුදල් පරීක්ෂා කිරීම.
- **ද්‍රවශීලතාවය තක්සේරු කිරීම:** මුදල් මදි පාඩුවක් තිබේද නැතහොත් අතිරික්තයක් තිබේදැයි බැලීම.
- **ක්‍රියාත්මක කිරීම:** අවශ්‍ය පරිදි මුදල් ආයෝජනය කිරීම හෝ ණය ලබා ගැනීම.

ද්‍රවශීලතාවය **(Liquidity) කළමනාකරණය -** ද්‍රවශීලතාවය යනු ආයතනයක දෛනික කටයුතුවලට බාධාවක් නොවන පරිදි ගෙවිය යුතු මුදල් නියමිත වේලාවට ගෙවීමට ඇති හැකියාවයි.

- **මුදල් ලැබෙන මාර්ග:** ව්‍යාපාරික ආදායම, බැංකු ණය, ආයෝජන කල් පිරීම්.
- **මුදල් වැයවන අවස්ථා:** සැපයුම්කරුවන්ට ගෙවීම්, වැටුප් ගෙවීම්, බදු ගෙවීම් සහ නව යන්ත්‍රෝපකරණ මිලදී ගැනීම්.

අනෙකුත් ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලීන් සමඟ සම්බන්ධතාවය

- **ගැනුම් සහ ගෙවීම් (P2P):** විශාල ගෙවීම් සිදු කිරීම සඳහා භාණ්ඩාගාරයේ අනුමැතිය සහ මුදල් වෙන් කිරීම අවශ්‍ය වේ.
- **විකුණුම් සහ ලැබීම්:** පාරිභෝගිකයන්ගෙන් මුදල් ලැබෙන වේගය භාණ්ඩාගාරයේ ආයෝජන තීරණවලට බලපායි.
- **තොග සහ නිෂ්පාදන:** තොග රැස් කිරීමට විශාල මුදලක් වැය වන බැවින් භාණ්ඩාගාරය සමඟ සම්බන්ධීකරණයෙන් එම කටයුතු සිදු කළ යුතුය.

JMC vLearning
your virtual learning partner

භාණ්ඩාගාර අවදානම් කළමනාකරණය (Risk Management)

- පොලී අනුපාත අවදානම: පොලී අනුපාත වැඩි වීම නිසා ණය පිරිවැය ඉහළ යාම.
- විදේශ විනිමය අවදානම: ඩොලරයේ අගය වෙනස් වීම නිසා ආනයන/අපනයන කටයුතුවලදී සිදුවන පාඩු.
- ණය අවදානම (Credit Risk): ආයෝජනය කළ ආයතනයක් හෝ බැංකුවක් බිඳ වැටීම නිසා මුදල් අහිමි වීම.
- ද්‍රවශීලතා අවදානම: ගෙවීම් කිරීමට අවශ්‍ය මොහොතේ මුදල් නොමැති වීම.

කාර්යසාධනය මැනීම (Performance Measurement)

භාණ්ඩාගාර අංශයේ සාර්ථකත්වය මැන බලන නිර්ණායක:

- බැංකු ගාස්තු සහ ණය පොලී අවම කර ගැනීම.
- අතිරික්ත මුදල් මගින් උපරිම ආයෝජන ලාභ ලබා ගැනීම.
- ආයතනයේ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිවලට අනුකූලව කටයුතු කිරීම.
- විදේශ විනිමය පාඩු අවම කර ගැනීම.

JMC vLearning
"your virtual learning partner"

පාලන ක්‍රියාවලීන් (Critical Governance Processes)

ආයතනික පාලනය (Corporate Governance) යනු කුමක්ද? ආයතනික පාලනය යනු සමාගමක් මෙහෙයවනු ලබන සහ පාලනය කරනු ලබන රීති, භාවිතයන් සහ ක්‍රියාවලීන්ගෙන් සමන්විත පද්ධතියයි. මෙහිදී කොටස් හිමියන්, කළමනාකාරිත්වය, පාරිභෝගිකයන් සහ ප්‍රජාව වැනි විවිධ පාර්ශවයන්ගේ අවශ්‍යතා අතර සමබරතාවයක් පවත්වා ගනු ලබයි.

මෙය වැදගත් වන්නේ ඇයි?

- **වැඩ නිවැරදිව සිදුවන බව සහතික කිරීම:** පාලන ක්‍රියාවලීන් යනු වැඩ කිරීමම නොව, වැඩේ නිවැරදිව සිදුවන බව සහතික කිරීමයි.
- **විශ්වාසය ගොඩනැගීම:** ශක්තිමත් පාලනයක් හරහා ආයතනය කෙරෙහි ඇති විශ්වාසය සහ කීර්ති නාමය ඉහළ යයි.
- **ආයෝජන ආරක්ෂා කිරීම:** කොටස් හිමියන්ගේ ආයෝජන සහ සමාගමේ වත්කම් ආරක්ෂා කිරීමේ වගකීම මින් ඉටු වේ.

ප්‍රධාන පාලන ක්‍රියාවලීන් (High-Stakes Processes)

ආයතනයක ස්ථාවරත්වය සහ අඛණ්ඩතාවය සඳහා විශේෂයෙන්ම අවධානය යොමු කළ යුතු ප්‍රධාන ක්‍රියාවලීන් දෙකකි:

1 අදාළ පාර්ශවයන් සමඟ ගනුදෙනු කළමනාකරණය **(Managing Related Party Transactions)**

අරමුණ: සමාගමේ විධායක නිලධාරීන් හෝ ප්‍රධාන කොටස් හිමියන් වැනි "අභ්‍යන්තර" පාර්ශවයන් සමඟ සිදුකරන ගනුදෙනු සාධාරණ බව සහතික කිරීම.

අවදානම: අභ්‍යන්තර පුද්ගලයන්ට අයුතු වාසි සැලසීම හරහා සමාගමට සහ අනෙකුත් කොටස් හිමියන්ට හානි සිදුවිය හැකිය.

පාලනය: මෙවැනි ගනුදෙනු සඳහා ස්වාධීන අනුමැතිය සහ විනිවිදභාවය අත්‍යවශ්‍ය වේ.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

2 මූල්‍ය ප්‍රකාශන අවසන් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය (Financial Statement Closure Process)

අරමුණ: සමාගමේ මූල්‍ය ගිණුම් අවසන් කිරීම සහ වාර්තා කිරීමේ ක්‍රියාවලියයි.

වැදගත්කම: ආයතනයේ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳ නිවැරදි සහ විශ්වාසනීය චිත්‍රයක් බාහිර ලෝකයට ලබා දෙන්නේ මෙමගිනි.

පාලන පද්ධතියේ ප්‍රධාන අංග (Key Controls)

සාර්ථක පාලනයක් සඳහා පහත සඳහන් දෑ අත්‍යවශ්‍ය වේ

- **පැහැදිලි අනුමත කිරීමේ රීති: තීරණ ගැනීමේ බලතල පැහැදිලිව බෙදා තිබීම.**
- **ස්වාධීන සමාලෝචන: සිදුකළ කාර්යයන් තෙවන පාර්ශවයක් හෝ ස්වාධීන අංශයක් මගින් පරීක්ෂාවට ලක් කිරීම.**
- **විගණන කමිටු අධීක්ෂණය: අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය සහ විගණන කමිටු මගින් සිදුකරන දැඩි අධීක්ෂණය.**

නූතන අභියෝග (Modern Challenges)

වත්මන් ලෝකයේ යහපාලනය (Good Governance) යනු මූල්‍ය පාලනයට පමණක් සීමා වූවක් නොවේ. එයට පහත අංශද ඇතුළත් වේ

- **ඩිජිටල් ආරක්ෂාව (Digital Security): දත්ත පද්ධතිවල ආරක්ෂාව සහ පෞද්ගලිකත්වය සහතික කිරීම.**
- **තිරසාරත්ව වාර්තාකරණය (Sustainability Reporting): පරිසරය සහ සමාජය කෙරෙහි ආයතනයේ බලපෑම පිළිබඳ වගකීමෙන් යුතුව වාර්තා කිරීම.**

JMCVLearning "your virtual learning partner"

ඩිජිටල් තාක්ෂණය මගින් ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලීන් බලගැන්වීම (Digital Technologies to Enhance Processes)

ඩිජිටල් පරිවර්තනයක වැදගත්කම (Importance of Digital Transformation)

වර්තමාන ව්‍යාපාරික ලෝකයේ ස්වයංක්‍රීයකරණය **(Automation)** සහ කෘතිම බුද්ධිය **(AI)** භාවිතය තවදුරටත් තේරීමක් නොවේ, එය සාර්ථකත්වය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය උපායමාර්ගයකි.

- කාර්යක්ෂමතාව (Efficiency): ආයතනයකට ඉහළ කාර්යක්ෂමතාවයක් ළඟා කර ගැනීමට සහ බුද්ධිමත් තීරණ ගැනීමට උපකාරී වේ.
- අභ්‍යන්තර පාලනය (Internal Controls): තොරතුරු සැකසීමේ ක්‍රමය වෙනස් කිරීම හරහා අවදානම් කළමනාකරණය ශක්තිමත් කරයි.
- මානව වැරදි අවම කිරීම: අතින් සිදුකරන (Manual) ක්‍රියාවලීන් ප්‍රායෝගිකව ප්‍රමාද වන අතර වැරදි සිදුවීමට ඇති ඉඩකඩ වැඩිය. ඩිජිටල් මෙවලම් මගින් ගැටළු ඇති වූ පසු විසඳනවා වෙනුවට, ගැටළු ඇතිවීම කලින්ම වළක්වා ගැනීමට (Proactive) උපකාරී වේ.

ක්‍රියාවලි ප්‍රශස්තකරණය සඳහා තාක්ෂණයන් **(Technologies for Optimization)** සාම්ප්‍රදායික වැඩ ප්‍රවාහයන් **(Workflows)** බුද්ධිමත් පරිසර පද්ධතියක් බවට පත් කිරීමට ප්‍රධාන තාක්ෂණයන් දෙකක් දායක වේ.

- රොබෝ ක්‍රියාවලි ස්වයංක්‍රීයකරණය **(Robotic Process Automation - RPA):** පුනරාවර්තී කාර්යයන් ස්වයංක්‍රීයව සිදු කිරීම.
- කෘතිම බුද්ධිය **(Artificial Intelligence - AI):** දත්ත විශ්ලේෂණය කර තීරණ ගැනීම සහ අනාවැකි පළ කිරීම.

ඩිජිටල් තාක්ෂණය යනු හුදෙක් පරිගණක භාවිතය පමණක් නොව, එය ව්‍යාපාරයක සමස්ත ක්‍රියාවලියම වඩාත් වේගවත්, නිවැරදි සහ ආරක්ෂිත කරන "බුද්ධිමත් පරිසර පද්ධතියක්" නිර්මාණය කිරීමයි.

JMC vLearning your virtual learning partner

ක්‍රියාවලි ප්‍රශස්තකරණය සඳහා වන ප්‍රධාන තාක්ෂණයන් (Key Technologies)

ඩිජිටල් පරිවර්තනය යනු පැරණි ක්‍රමවේද වේගවත් කිරීම පමණක් නොව, වැඩ කරන ආකාරය මූලික වශයෙන් වෙනස් කිරීමයි. මෙය ආයතනයක තොරතුරු පද්ධති සහ අභ්‍යන්තර පාලනයන් කෙරෙහි සෘජුවම බලපායි.

ස්වයංක්‍රීයකරණය (Automation)

මෙහිදී ප්‍රධාන වශයෙන් රොබෝ ක්‍රියාවලි ස්වයංක්‍රීයකරණය (Robotic Process Automation - RPA) භාවිත වේ.

- අර්ථ දැක්වීම: මින් පෙර මිනිසුන් විසින් සිදු කරන ලද, නීති මත පදනම් වූ **(Rule-based)** සහ නැවත නැවත සිදුකරන කාර්යයන් ඉටු කිරීමට "මෘදුකාංග රොබෝවරුන්" **(Software Robots)** යොදා ගැනීමයි.
- වැදගත්කම: සේවකයින් වෙහෙසකර අතින් සිදුකරන වැඩවලින් නිදහස් කර, වඩාත් බුද්ධිමත් තීරණ ගැනීමේ කාර්යයන් සඳහා යොමු කළ හැකිය. වේගය සහ නිරවද්‍යතාවය ඉහළ යයි.
- උදාහරණ: ඉන්වොයිස් සැකසීම (Invoice Processing). RPA මගින් ඉන්වොයිසි සහ ඇණවුම් පත්‍රිකා ස්වයංක්‍රීයව පරීක්ෂා කර (Three-way match) දෝෂ ඇත්නම් පමණක් නිලධාරියෙකු වෙත යොමු කරයි. මෙහිදී ගතවන කාලය 80% කින් පමණ අඩු කරගත හැක.

කෘතිම බුද්ධිය (Artificial Intelligence - AI)

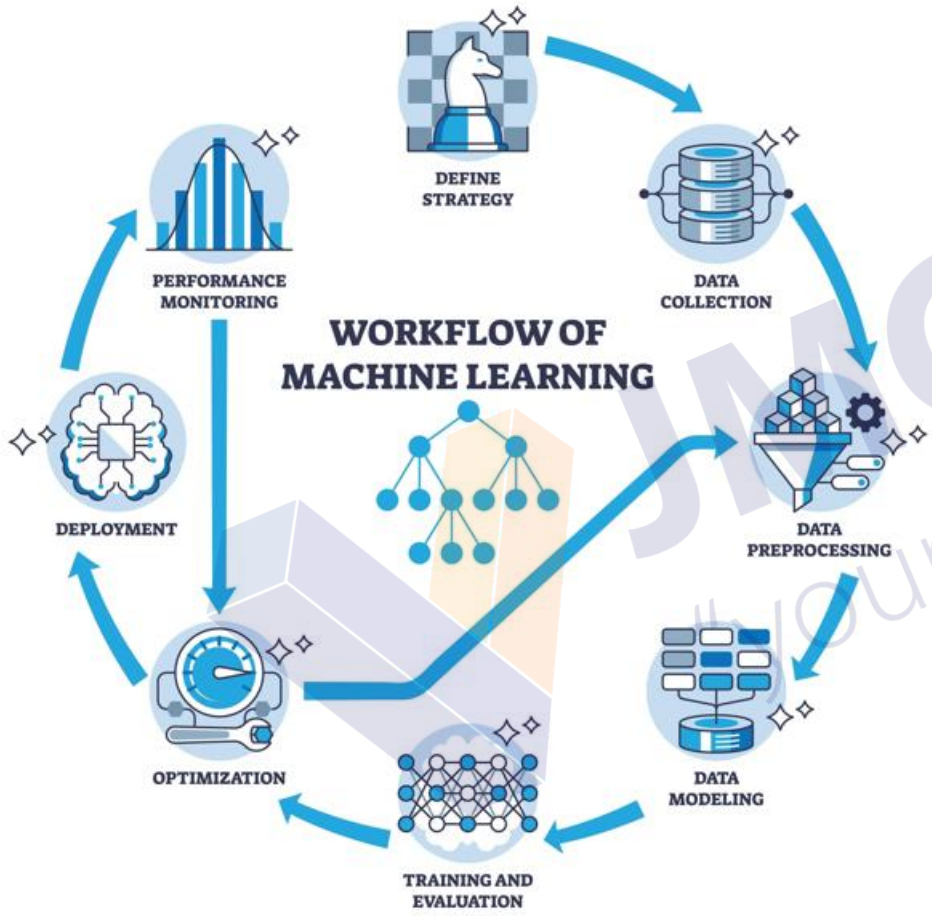
AI මගින් පද්ධතියකට සංකීර්ණ තොරතුරු තේරුම් ගැනීමට සහ බුද්ධිමත් තීරණ ගැනීමට හැකියාව ලබා දෙයි.

- ස්වභාවික භාෂා සැකසුම (Natural Language Processing): පරිගණකයකට මිනිස් භාෂාව තේරුම් ගැනීමට, සැකසීමට ඇති හැකියාවයි.
- වැදගත්කම: ඊමේල් (Emails) හෝ ගිවිසුම් (Contracts) වැනි ලේඛනවල ඇති දත්ත ස්වයංක්‍රීයව හඳුනාගෙන පද්ධතියට ඇතුළත් කිරීමට NLP උපකාරී වේ.

JMC vLearning "your virtual learning partner"

යන්ත්‍ර ඉගෙනීම (Machine Learning - ML)

ML යනු **AI** හි උප කුලකයකි. මෙහිදී ඇල්ගොරිතම **(Algorithms)** දත්ත ඇසුරින් රටාවන් හඳුනාගෙන අනාවැකි පළ කිරීමට පුහුණු කරනු ලබයි.වැදගත්කම: ක්‍රියාවලීන් ස්ථිතික **(Static)** මට්ටමේ සිට අනුවර්තනය විය හැකි **(Adaptive)** මට්ටමකට ගෙන යයි.මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ භාවිතය: ගනුදෙනු දත්ත විශ්ලේෂණය කර වංචනික ක්‍රියා **(Fraud detection)** සිදුවීමට පෙර හඳුනා ගැනීමට **ML** මාදිලි උදවු වේ.

තාක්ෂණික ඒකාබද්ධතාවය **(Technology Integration)**

මෙම තාක්ෂණයන් එකිනෙක සම්බන්ධ වූ විට උපරිම ප්‍රතිඵල ලැබේ:

- **Cloud Computing:** මේ සියලු පද්ධති එකට ක්‍රියා කිරීමට අවශ්‍ය පරිමාණගත හැකි **(Scalable)** වේදිකාව සපයයි.
- **Internet of Things (IoT):** විවිධ සංවේදක **(Sensors)** මගින් සැබෑ කාලීන **(Real-time)** දත්ත ලබා දෙමින් පද්ධතිය තවදුරටත් ශක්තිමත් කරයි.

JMC vLearning
"your virtual learning partner"

තාක්ෂණය	ප්‍රධාන කාර්යය	ව්‍යාපාරික වාසිය
RPA	පුනරාවර්ති කාර්යයන් කිරීම	කාලය ඉතිරි කිරීම සහ නිරවද්‍යතාවය.
NLP	භාෂාව තේරුම් ගැනීම	ලේඛනවලින් දත්ත ස්වයංක්‍රීයව ලබා ගැනීම.
ML	දත්ත රටා හඳුනා ගැනීම	වංචා හඳුනා ගැනීම සහ අනාවැකි පළ කිරීම.
Cloud/IoT	පද්ධති සම්බන්ධ කිරීම	ඕනෑම තැනක සිට සැබෑ කාලීන දත්ත ලබා ගැනීම.

ඩිජිටල් ඒකාබද්ධතාවයේ ප්‍රතිලාභ (Benefits)

- මෙහෙයුම් **(Operational):** අතින් කරන වැඩ 80% කින් අඩු වේ.
- කාර්යක්ෂමතාව 40-60% කින් ඉහළ යයි.
- මූල්‍ය **(Financial):** මෙහෙයුම් පිරිවැය 25-40% කින් අඩු වේ. (මාස 8කින් **ROI** ලබාගත හැක).
- පාලනය **(Governance):** ස්වයංක්‍රීයව ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වීම සහ විනිවිද පෙනෙන විගණන වාර්තා.
- නිරවද්‍යතාවය: දත්තවල නිරවද්‍යතාවය 95% ඉක්මවයි.

දත්ත මත පදනම් වූ තීරණ ගැනීම (Data-Driven Decisions)

- වෛෂයික තීරණ: කළමනාකරුවන්ගේ "වැටහීම" වෙනුවට සත්‍ය දත්ත සහ NPV වැනි ආකෘති මත තීරණ ගැනීම.
- තරඟකාරී වාසිය: පාරිභෝගික අවශ්‍යතා සහ වෙළඳපොළ රටා කල්තියා තේරුම් ගැනීම.
- පූර්ව අවදානම් කළමනාකරණය: ගැටලුවක් වීමට පෙර අසාමාන්‍ය රටා හඳුනා ගන්නා මුල් අනතුරු ඇඟවීමේ පද්ධති (Early warning systems).

JMC vLearning "your virtual learning partner"

විශ්ලේෂණ ඒකාබද්ධතා රාමුව (Analytics Framework)

වර්ගය	යෙදවුම්	ආයතනික ප්‍රතිලාභ
සජීවී (Real-time)	වංචා හඳුනා ගැනීම	ක්ෂණික ප්‍රතිචාරය සහ දෘශ්‍යතාවය
අනාවැකි (Predictive)	අවදානම් පුරෝකථනය	අවදානම් අවම කිරීම
නිර්දේශිත (Prescriptive)	පාලන ක්‍රම ප්‍රශස්ත කිරීම	සම්පත් නිසි ලෙස යෙදවීම
රෝග විනිශ්චය (Diagnostic)	දෝෂවලට හේතු සෙවීම	සාක්ෂි මත පදනම් වූ විසඳුම්

තිරසාරත්වය සහ ආචාර ධර්ම (Sustainability & Ethics)

- තිරසාරත්වය (Sustainability): ආර්ථික, සමාජීය සහ පාරිසරික අංශ තුනම (Triple Bottom Line) සමබර කිරීම.
- ආචාර ධර්ම (Ethics):විනිවිදභාවය: "Explainable AI" භාවිතයෙන් තීරණ ගත් ආකාරය පෙන්වීම.
    - සාධාරණත්වය: සැපයුම්කරුවන් සහ පාරිභෝගිකයින් අතර පක්ෂපාතීත්වයෙන් තොරව කටයුතු කිරීම.
    - පෞද්ගලිකත්වය: දත්ත ආරක්ෂණය සහ පුද්ගලික අයිතීන් සුරැකීම.

ක්‍රියාත්මක කිරීමේ උපාය මාර්ග (Success Strategies)

- තාක්ෂණය + මිනිසුන්: තාක්ෂණයට පමණක් නොව මිනිසුන්ගේ කුසලතා (Reskilling) ගැන අවධානය යොමු කරන්න.
- වෙනස්වීම් කළමනාකරණය: සේවකයින්ගේ විරෝධය අවම කිරීමට ව්‍යුහගත වැඩපිළිවෙලක් (Change management) යොදන්න.
- දත්ත ගුණාත්මකභාවය: තීරණ ගැනීමට පෙර දත්ත නිවැරදි බව (Data Quality) සහතික කරගන්න.

JMC vLearning "your virtual learning partner"